

NO YUUHANNA YOTTINIRI LINJIILA ON NON

Fii Daaluyee on e Ngurndan dan

¹ Ka fudfoode, hari Daaluyee on no woodi, tawi Daaluyee on no wondi e Alla, tawi kadi Daaluyee on ko Alla, ² tawi himo wondi e Alla ka fudfoode. ³ Ko rewruƴe e Daaluyee on Alla tagiri kala huunde, hay huunde e ko tagaa kon alaa ko tagaa e baawo makko. ⁴ Awa kadi ko e makko ngurndan dan woni. Ko dan ngurndan kadi woni ndaygu yimbe ben. ⁵ Ndaygu ngun jalbi ka nder nibe, laatii nibe den foolaali ngu.

⁶ Woodii nedfo mo Allaahu on nuli no wi'ee Yaayaa. ⁷ On ardi wa seedee fii seeditanagol ndaygu ngun, fii yo fow gomɗinir sabu makko. ⁸ Hinaa non kanko woni ndaygu ngun, kono ko o ardi ko fii seeditanagol ndaygu ngun, ⁹ ɗun ko nguu ndaygu haqiiqawu arngu e oo aduna, ndayginayngu kala nedfo.

¹⁰ Hari daaluyee on no e oo aduna, awa kadi aduna on ko e makko tagiraa, kono aduna on andaali mo. ¹¹ O arii ka makko, kono be makko ben jaɓɓaaki mo. ¹² Kono kala jaɓɓiibe mo, gomɗini innde makko nden, ko ben o newnani wonugol biɓɓe Alla. ¹³ Dun ko ben heɓaabe immorde e Alla, hara hinaa immorde e yiiyan maa e mbeleede bandu maa e faale nedɗanke.

¹⁴ Daaluyee on wonti nedfo, o hodi hakkunde men, ɗun ko on heewuɗo moyyere e goonga.

Awa-le en punnike mangu makko ngun, ngun mangu ngu Bidfo bajjo on hebi e Baabaajo on.

¹⁵ Yaayaa seeditanii mo, ewnii, o wi'i: «Ko oo mi wowlunoo fii mun, mi wi'i: «Araynoodo baawo an on ko burdo lan mawnude, ko fii hari himo woodaa ko adii lan!» »

¹⁶ Awa en fow en hefii moyyere e hoore moyyere immorde e ko woni e makko kon fow.

¹⁷ Ko fii Sariya on ko e Muusaa ardi, kono sulfu on e goonga on ko e Iisaa Almasiihu on ardi.

¹⁸ Haa hande hay gooto yi'aali Alla. Kono Bajjo on, on wondo Alla, wondudo e Baabaajo on, on banginanii en fii makko.

Fii Seeditoore Yaayaa nden

(Mat. 3.1-12; Mrk. 1.1-8; Luk. 3.15-17)

¹⁹ E hino seeditoore Yaayaa nden, fewndo ko hooreebe *Yahuudiyankeebe ben Yerusalaam immini *yottinoobe sadaka ben e Lewiyankeebe ben fii landagol mo, be wi'i: «An ko a hombo nii?». ²⁰ O qirritii e hoore o yeddaali, o wi'i: «Wonaa min woni *Almasiihu on.»

²¹ Be landii mo kadi, be wi'i: «E hara ko a hombo non? Kaa ko an woni liliya?»

O jaabii be, o wi'i: «Hinaa mi on.»

Be landii mo kadi, be wi'i: «E hara ko an woni Annabaajo on?»

Dun kadi o jaabii: «Oo'o.»

²² Onsay be wi'i mo: «E hara ko a hombo non fii yo men jaabitoyo nulbe men ben? Ko hondun wi'itidaa an tigi?»

²³ O jaabori be wano annabi *Isaaya wiirunoo non, o wi'i: «Ko min woni hawa ewnotoodo ka

wulaa on, wi'a: «Fewnee laawol Joomiraado on!»
» a

²⁴ Tawi ben imminanoobe ko ka *Fariisiyaabe ben iwri. ²⁵ Onsay be landii mo, be wi'i: «Ko fii hondun non *lootantaa maande tuubuubuyee, si tawii wonaa an woni Almasiihu on maa liliya maa Annabaajo on?»

²⁶ Kanko Yaayaa o jaabii be, o wi'i: «Min ko ndiyan mi woni *lootirde maande tuubuubuyee. Kono godfo no e hakkunde mon mo on andaa, ²⁷ wondo arude baawo an, mo mi hewtaa hay firtugol boggi pade mun!»

²⁸ Dun ko *Betanii funnaange Yurdayniwol wadi, ka Yaayaa lootaynoo maande tuubuubuyee don.

Fii Baalun Alla kun

²⁹ Bimbi nden pande, Yaayaa haccii ka Iisaa arata e makko, o ewnii, o wi'i: «E hino *Baalun Alla booraykun junuubi aduna on kun. ³⁰ Ko oo woni mo mi wowlannoo on fii mun fewndo ko mi wi'i: Godfo aroyay baawo an, on ko Burdo lan mawnude, ko fii hari himo woodanoo ko adii lan. ³¹ Min hari mi andaa mo, kono ko fii banginangol jamaa *Isra'iila on fii makko wadi si mi ari lootirgol ndiyan.»

³² Kanko Yaayaa o seeditii kadi dundoo, o wi'i: «Mi yi'ii Ruuhu Allaahu on no iwra ka kammu tippora wa gabooru, wona e hoore makko. ³³ Kono min hari mi andaa mo, kono Nuludo lan yo mi lootir ndiyan on daalanii lan: «On mo yi'udaa Ruuhu an on no tippoo wona e mun woo, haray on ko *Ruuhu Seniido on

lootirta.» ³⁴ Min non mi yi'ii, mi seeditike kadi, ko on woni *Biddo Alla on.»

Fii no Iisaa Fudfuri Hebirde Taalibaabe

³⁵ Bimbi nden pande kadi tawi Yaayaa no don, himo wondi e taalibaabe makko dɔdo. ³⁶ O yi'i ka Iisaa feyyata, o wi'i: «E hino Baalun Alla kun!»

³⁷ Ben taalibaabe makko dɔdo nani dɔn kongudi makko, jokki Iisaa. ³⁸ Onsay Iisaa yeyyitii, o tawi hiɓe jokki mo, o wi'i ɓe: «Ko hondun dabboton?»

Ben kadi jaabii: «Rabbi*», (ɗun no firi «Karamoko'en») «ko honto hofudon?»

³⁹ O jaabii ɓe, o wi'i: «Aree yi'on.»

Be yahi, ɓe yi'i ka o hofi. Nden pande ɓe woni takko makko ɗon, tawi ko wa ka alansaraa. ⁴⁰ Tawi oo wi'eteedo Andaraawu, ɗun ko oo musiddo Sim'uunu Petruusu, ko o goddo e ɓen dɔdo nanube kongudi Yaayaa dɔn e jukkube Iisaa ɓen. ⁴¹ Kanko Andaraawu o adii yiidude e Sim'uunu neene-gooto makko on, o wi'i mo: «Men yi'oyii Almasiihu on.» (Dun no firi «Toddaado on.»)

⁴² Onsay o addi mo e Iisaa. Iisaa ndaari mo, wi'i: «Ko an woni Sim'uunu mo Yuunusa, jooni ko Petruusu noddetefaa.» (Ko woni firo ɗun ko «fetera.»)

Fii no Iisaa Noddiri Filiipu e Natanayiila

⁴³ Bimbi nden pande, tawi kanko Iisaa himo faalaa yahude Jaliilu, o tawoyi Filiipu, o wi'i mo: «Jokkan.» ⁴⁴ Tawi Filiipu ko mo Bayti-Sa'iida ka saare oo wi'eteedo Andaraawu e Petruusu.

⁴⁵ Onsay Filiipu tawoyi oo wi'eteedo Natanayiila, o wi'i mo: «Men yi'ii on mo fii mun windii

ka Sariya Muusaa e ka defte annabaabe ben, dɔn ko Iisaa oo jeyaado Naasirata, biɗɗo Yuusufu.»

⁴⁶ Onsay Natanayiila wi'i mo: «Hara huunde moyyere no waawi yaltude Naasirata?»

Filiipu jaabii mo wi'i: «Aru ndaaraa!»

⁴⁷ Bay Iisaa yi'ii Natanayiila no ara e makko, o sifii fii makko, o wi'i: «E hino Isra'iilayankeejo haqiiqaajo mo aldaa e yoyre.»

⁴⁸ Kanko Natanayiila o jaabii: «Ko honno andirdaa mi?»

Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko ado Filiipu noddude ma, fewndo ko wonnodaa ka ley yibbehi, hari mi yi'ii ma.»

⁴⁹ Natanayiila wi'i: «Karamoko'en, ko onon woni Biɗɗo Alla on e Lando Isra'iila on!»

⁵⁰ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko fii mi wi'ii mi yi'ii ma ka ley yibbehi gomɗinirdaa? A yi'ay ko ɓuri dɔndoo mawnude. ⁵¹ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, on yi'ay kammu ngun no udditii, malaa'ikaabe Alla ben no waɗa yawa jippoo e hoore *Bii-Aaden on.»

2

Fii no Iisaa Wayliri Ndiyan ɗan Njaram Wiipu

¹ Balɗe tati ɓawto dɔn, peera waɗi ka wi'etee Kanaa, dɔn ko e nder Jaliilu. Tawi yumma Iisaa no ton. ² Iisaa e taalibaabe mun ben kadi saatinaa e on peera. ³ Bay njaram *wiipu ɗan lellii, yumma makko kanko Iisaa wi'i mo: «Njaram ɗan lellirii be.»

⁴ Onsay Iisaa jaabii yumma mun, wi'i: «Neene, ko hondun faalanadon mi? Ko fii saa'i an on hewtaali taho!»

⁵ Yumma makko wi'i kurkaadfi dfin: «Wadfee kala ko o wi'i on.»

⁶ Tawi no don loode kaaye jeegoo ebbanaade fii ka Yahuudiyankeebe ben salligoo, tawi nde bee e majje no wada embere liitir teemedere.

⁷ Iisaa wi'i be yo be hebbin den loode ndiyan, kambe kadi be loowi e majje haa de heewi.

⁸ Onsay o wi'i be yo be jedu, be nabana ardotoodo fii paameteji on. Be jedi, be nabani mo. ⁹ Ardotoodo fii paameteji on kadi mettii

dan ndiyan waylaadan njaram wiipu. Tawi o andaa ko honto dan njaram iwi, kono tawi kurkaaduube yoogube ndiyan dan ben kapun no andi. Onsay o noddi wondo tiggude on,

¹⁰ o wi'i mo: «Mo kala ko njaram moyyan dan adotoo yedude, si yedoya jaasudan dan, tuma yaraa moyya. Kono an, hida mari njaram moyyan dan haa jooni!»

¹¹ Ko ndee maande hawniinde o attii wadude kanko Iisaa, dun ko ka wi'etee don Kanaa e nder diiwal Jaliilu wadi. Ko nii o banginiri darja makko on, taalibaafe makko ben kadi gomdini mo.

Fii no Iisaa Radori Yeeyoobe ben ka Juulirde Mawnde

(Mat. 21.12-17; Mrk. 11.15-19; Luk. 19.45-48)

¹² Ko bawto dun, o yaadi e yumma makko e neene-gootoobe makko ben e taalibaafe makko ben Kafernahuum. Be weeri don balde seeda.

¹³ Tawi juldeere Yahuudiyankeebe ben, dun ko *Juldeere Yawtaneede nden, badike. Onsay Iisaa yahi *Yerusalaam. b ¹⁴ O tawi yeeyoobe

na'i e baali e gabooji e wadfoobe sensa-sensita no joodfii ka dingiral *juulirde mawnde. ¹⁵ Onsay o moyyini paatawol boggi, o radfii be fow ka dingiral juulirde mawnde wondude e baali dfin e na'i dfin, o saakiti kaalisiiji wadafaynoobe sensa-sensita ben, o libi taabe den. ¹⁶ O wi'i yeeyaynoobe gabooji ben: «Ittee du'un doo! Wota on wadu suudu Baaba an ndun suudu yeeyirdu!»

¹⁷ Onsay taalibaabe ben anditi wonde dundoo no windinoo: «Giggol ngol mi joganii suudu maa ndun no e an wa yiite wonge lan jaamude.»^c

¹⁸ Onsay hooreebe Yahuudiyankeebe ben yetti haala kan wi'i mo: «Ko maande hawniinde honde waawudaa men hollude fii bangingol hida gasa warrude nii?»

¹⁹ Iisaa jaabii be, wi'i: «Lancee ndee juulirde, mi immintinay nde e nder balde tati!»

²⁰ Onsay kambe Yahuudiyankeebe ben be wi'i: «E nder duubi cappande nay e jeegoo ndee juulirde no darneede, an non a immintinay nde e nder balde tati?» ²¹ Kono tawi kanko juulirde nde o wonnoo wowlude fii mun nden, ko bandu makko ndun. ²² Bay wonoyii non o immintinaama e hakkunde maybe ben, taalibaabe makko ben anditoyi wonde hari o wi'uno dfin, onsay be gomdfini bindi dfin e ngol kongol ngol Iisaa wi'unoo.

²³ E nder ko Iisaa wonnoo Yerusalaam kon, dfin ko ka Juldeere Yawtaneede, buy gomdfini innde makko nden sabu maandeeji hawniidi di o wadafaynoo dfin. ²⁴ Kono Iisaa hoolanooki be, ko fii hari himo andunoo yimbe ben fow, ²⁵ awa

^c 2:17 2.17 Zab. 69.10

kadi o hatonjinaa e humpiteede fii yimbe ben, ko fii himo andunoo ko woni ka nder bernde neddanke.

3

Fii Yewtere nden hakkunde Iisaa e Nikodiyuusu

¹ Tawi no e hakkunde fedde *Fariisiyaabe ben hooreejo Yahuudiyankeebe no wi'ee Nikodiyuusu. ² On ari jemma takko Iisaa, o wi'i:

«Karamoko'en, meden andi ko a jannoowo iwrudo ka Alla, ko fii hay gooto waawataa wadude dñi maandeeji hawniidi dñi wondaa e wadude, si tawii Alla aldaa e ontigi.»

³ Onsay Iisaa jaabii, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii ma, si neddo jibintinaaka, o waawataa yi'ude *laamu Alla ngun.»

⁴ Nikodiyuusu kadi jaabii, wi'i: «Ko honno goddo waawetee jibintinireede e nder nayeewu mun? E hara himo waawa naatitade kadi ka dimdimol neene makko, o jibintinee?»

⁵ Iisaa jaabii kadi fahin, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii ma, si neddo jibiniraaka ndiyan e Ruuhu Alla on, haray o waawataa naatade ka laamu Alla. ⁶ Ko jibiniraa bandu kon ko bandu, ko jibiniraa kadi Ruuhu Alla on kon ko ruuhu. ⁷ Wota a naldu fii mi wi'ii ma bee jibintinedon kesun. ⁸ Ko fii hendu ndun no wifirde ka faaliraa woo, hidfa nanude hawa kan, kono a andaa ko honto ndu iwri maa ko honto ndu fewri. Ko nii kadi fii kala hebiraado Ruuhu Alla on.»

⁹ Nikodiyuusu yettiti haala kan kadi, wi'i: «Dun ko honno gasirta wonirde?»

¹⁰ Iisaa jaabii, wi'i: «Ko a jannoowo *Isra'iilayankeebe ben e a andaa d'un? ¹¹ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii ma, ko ko men andi men wowlata, awa kadi ko ko men yi'i men seeditotoo, kono onon on jabataa seeditoore amen nden. ¹² Si on gomdinaali fii piiji adunayankeeji di mi yewti on fii mun d'in, haray ko honno gomdinirton piiji kammuyankeeji di mi yewtoyta on fii mun d'in? ¹³ Hay gooto yawaali ka kammu si hinaa Iwrudo ka kammu on, d'un ko *Bii-Aaden on. ¹⁴ Wano Muusaa townirnnoo mboddi ndin non ka wulaa, ko bee Bii-Aaden on kadi towniree non, ¹⁵ fii kala gomdindo mo yo hebu *ngurndan poomayankejan.

¹⁶ «Ko fii hakkee ko Alla yid'i aduna on, o yedii mo Bid'fo makko bajjo on, fii kala gomdindo mo wota halko, kono yo ontigi hebu ngurndan poomayankejan. ¹⁷ Ko fii Allaahu on addaali Bid'fo makko on e oo aduna fii jaawugol aduna on, kono ko fii yo aduna on dandire sabu makko. ¹⁸ On gomdindo mo jaawetaake, kono on mo gomdinaali mo jaawaama wuren, bayru o gomdinaali innde Bid'fo Bajjo Alla on. ¹⁹ Awa e hino jaawoore nden: ndaygu ngun arii ka aduna, kono yimbe ben yidii niwre nden buri ndaygu ngun, bay kuude mabbe den ko bonde. ²⁰ Ko fii kala wadoowo bone haray no api ndaygu ngun, ontigi arataa ka ndaygu fii wota kuude makko den feenu. ²¹ Kono on huutoroowo goonga on aray ka ndaygu fii yo weebite wonde kuude makko den ko e Alla huuwiraa.»

Fii Seeditoore Yaayaa Dimmere nden

²² Bawto d'un Iisaa e taalibaabe mun ben yahi e ngal diiwal *Yahuuda. O jallidi e maɓbe d'on, tawi himo *loota maande kisiyee. ²³ Tawi Yaayaa kadi no *lootude maande tuubuubuyee ka wi'etee d'on Enuuna, d'un ko takko Saliima, bay tawi ndiyan buy no d'on. Yimbe no yahaynoo d'on fii yo o lootu be, ²⁴ ko fii tawi Yaayaa wadaaka taho e kaso. ²⁵ Kono yeddondiral immii hakkunde taalibaabe Yaayaa ben e Yahuudiyan-keejo goo e telen-ma labbinegol ngol. ²⁶ Ben badii Yaayaa, be wi'i mo: «Karamoko'en, mo wondunodaa on gada Yurdayniwol, d'un ko on mo seeditidaa fii mun, himo lootude yimbe ben, awa kadi fow no yaarude e makko!»

²⁷ Onsay Yaayaa jaabii be, wi'i: «Neddo ko ko okkaa ka kammu kon tun waawi hendaade. ²⁸ Onon tigi ko on seedebe an wonde mi wi'ii hinaa min woni *Almasiihu on, kono ko mi imminaado yeeso makko. ²⁹ Ko hombo jeyi jomba? Ko jombudo mo on. Ko wonani njaatigi jom-jomba ko daragol takko makko, hedoo mo, nana hito makko, heewa weltaare, nden weltaare an-le timmii. ³⁰ Bee on beydoo, min mi duytoo. ³¹ Ko fii on Iwrudo dow no e hoore fow. On mo ka leydi ko mo ka leydi, o wowliray kadi wa mo ka leydi. Kono Iwrudo ka kammu on no e hoore fow. ³² On non no seeditaade ko yi'i kon e ko nani kon, kono hay gooto jabataa nden seeditoore makko. ³³ Kala on jabudo nden seeditoore makko, haray baginginii wonde Alla ko goonga. ³⁴ Ko fii on mo Allaahu on nuli, ko daaluyeeji Alla d'in o wowlata. Ko fii Allaahu on yedafay

mo Ruuhu mun on no heewiri. ³⁵ Baabaajo on no yidfi Bid'fo on, awa kadi o wattii fow e juude makko. ³⁶ Kala gomdindo Bid'fo on, haray no mari ngurndan poomayankejan, kono on mo halfinaaki e Bid'fo on yi'ataa ngurndan, ko fii tikkere Alla nden wonay e hoore makko.

4

Fii no Iisaa Yewtidiri e Debbo Samariyankeejo on

¹ Fariisiyaabe* ben nani wonde Iisaa no burude Yaayaa hebude taalibaafe, o loota fe, ² (kono tawi wonaa kanko Iisaa tigi wonnoo lootude, kono ko taalibaafe makko ben wonnoo lootude). ³ Bay Iisaa humpitike dun, o iwi ka diiwal Yahuuda don, o yilitii ka diiwal Jaliilu. ⁴ Tawi-le bee o tayitoya *Samariiya.

⁵ E nder dun, o hewti e saare jeyaande e Samariiya no wi'ee Sikaara e binde ngesa mba Yaaquuba okkunoo bid'fo mun on, dun ko Yuusufu. ⁶ Tawi woyndu Yaaquuba ndun no don. Iisaa joodii ka binde woyndu sabu ronkere yaadu ndun, dun ko wa tumbere jalorma.

⁷ Debbo Samariyankeejo ari yoogugol ndiyan. Iisaa wi'i mo: «Okkoran mi yara.» ⁸ (Ko fii hari taalibaafe makko ben no yahi ka saare fii soodugol jaametee.)

⁹ On debbo Samariyankeejo wi'i mo: «Ko honno an a Yahuudiyankkeejo torortaa mi ko yaraa, mi Samariyankeejo?» (Ko fii huuwondiral alaa hakkunde Yahuudiyankkeebe ben e Samariyankeebe ben.)

¹⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Si hida andunoo dokkal Alla ngal e Wi'udfo ma «okkoran mi yara» on, hanno ko an torotonoo mo ko yaraa, o okkore ndiyan wurnayɗan.»

¹¹ Kanko debbo on o jaabii mo, o wi'i: «Koohoojo, a alaa hay huunde ko yoogiraa, awa-le woyndu ndun no luggi. E hara ko honto hebaynoda non ɗan ndiyan wurnayɗan? ¹² E hara a buru ben amen Yaaquuba mawnude, on okkudo men nduu woyndu, kanko tigi o yari e mayru wondude e fiɓɓe makko e jawle makko?»

¹³ Iisaa jaabii, wi'i: «Kala yarudfo ɗan ndiyan ɗondoyte kadi. ¹⁴ On yarudfo non ndiyan ɗan mi okkorta mo ɗan, ɗondetaake hande kadi. Kono ndiyan ɗan mi okkorta mo ɗan wontay e makko bundu ndiyan, buloojan fii yefugol *ngurndan poomayankejan.»

¹⁵ Debbo on jaabii mo, wi'i: «Koohoojo, okkoran ɗan ndiyan, hara mi ɗondetaake hande kadi, e hara mi artaali ɗoo hande kadi yoogugol.»

¹⁶ Onsay kanko Iisaa o wi'i mo: «Yahu nod-doyaa moodi maa, araa.»

¹⁷ Debbo on jaabii mo, wi'i: «Mi alaa moodi.»

Iisaa wi'i mo: «A wowlii haqiiqa, ko wi'udfaa kon wonde a alaa moodi. ¹⁸ Ko fii a hebii dewle jowi, awa kadi mo wondudfaa on fewndo ɗoo wonaa moodi maa. E ɗun non a wowlii goonga.»

¹⁹ Debbo on wi'i mo: «Koohoojo, mi tawii ko a annabaajo. ²⁰ Menen Samariyankeeɓe ben, baabiraaɓe amen ben non rewii Alla e ngoo fello. Kono onon Yahuudiyankeeɓe ben, hidon wi'i ko Yerusalaam woni nokkuure ka Alla rewetee ɗon.»

²¹ Iisaa wi'i mo: «Hey ko an yo debbo, hoolo lan, saa'iiji goo no aroya hara hinaa e hoore ngoo fello, hinaa Yerusalaam rewoton Baabaajo on.

²² Ko fii onon hid'on rewude ko on andaa, menen meden rewude ko men andi, ko fii kisiyee mo Alla yed'ata on ko e Yahuudiyankeebe ben ardi.^d

²³ Kono saa'i on no arude, d'un-le wuren o hewtii, ka rewoobe e haqiiqa ben rewira Baabaajo on Ruuhu e goonga, ko fii ko sifa ben rewiroobe mo non, Baabaajo on woni daɓɓude. ²⁴ Alla ko Ruuhu, bee rewoobe mo ben rewira mo Ruuhu e goonga.»

²⁵ Debbo on wi'i mo kadi: «Mid'o andi wonde *Almasiihu on aroyay, d'un ko Tod'daado on. Nde o aroyi, o yewtay men fow.»

²⁶ Iisaa jaabii mo wi'i: «Ko min oo Wondo ma wowlande nii woni on.»

Fii Misal Yettaangal e Baagol

²⁷ Onsay taalibaabe ben hewti, be ɗald'i ko o wonnoo e yewtidude e debbo on kon. Kono hay gooto e maɓbe landaaki mo, wi'i: «Ko hondun faalad'aa?» maa «Ko hondun yewtidantaa e makko?».

²⁸ Debbo on kadi acci don loonde nden, o yahi ka saare, o wi'i yimbe ben: ²⁹ «Aree ndaaron ned'do wowland'o lan kala ko mi wad'i. Taw si wonaa kanko woni Almasiihu on?» ³⁰ Onsay ben yalti ka saare, be ari e makko.

³¹ Wa fewndo onsay, tawi taalibaabe ben no jeejude mo, wi'a: «Karamoko'en, nafee!»

^d **4:22** 4.22 Dun no faamora kadi ko Yahuudiyankeebe ben yottini gandal fii kisiyee.

³² Kono o jaabii be, o wi'i: «Mid'o mari jaametee ko mi jaama ko on andaa.»

³³ Onsay taalibaa'be ben wi'indiri: «E hara ko god'o addani mo ko o jaama?»

³⁴ Iisaa wi'i be kadi: «Neema an on ko wadugol faale Nuludo lan on e timmingol golle makko den. ³⁵ E on wi'aali kadi: «Doo e baagol ngol no heddii lebbi nay?» Hey, mi wi'ii on, bantee gite den, ndaaron gese den, de wojjanii baagol! ³⁶ Jooni wa'oowo on hebay njoddi, o mooba neema fii ngurndan poomayankejan dan, fii yo sankoowo on e wa'oowo on weltodu. ³⁷ Ko fii ngal misal doo ko goonga wonde: «Ko god'o aawata, oya on sojita.» ³⁸ Mi nului on sojitooygol ko on remaano. Wobbe remiino, ko e nder yangi ben kin naatudon.»

³⁹ Samariyankeebe duudube e nden saare gomdini Iisaa sabu ngol kongol ngol oo debbo seeditanii mo, o wi'i: «O wowlanii lan kala ko mi wadi.» ⁴⁰ Bay Samariyankeebe ben arii e makko, be torii mo wonugol takko mabbe, laatii o woni don balde didi.

⁴¹ Gomdinbe ben burti duudube kadi sabu kongol makko ngol, ⁴² tawi hibe wi'a on debbo: «Hinaa sabu kongol maa ngol hande kadi men gomdiniri, kono ko bay menen tigi men hedike mo. Meden andi wonde ko kanko woni Dandoowo aduna on.»

Fii Maande Dimmere Hawniinde Iisaa nden

⁴³ Bay den balde didi feyyii, Iisaa iwi don fii yahugol Jaliilu, ⁴⁴ fii kala o seeditike kanko tigi wonde annabaajo alaa teddungal ka leydi mun.

⁴⁵ Bay wonii o hewtii Jaliilu, be Jaliilu ben jabbi

mo, sabu tawde hari be yi'ii ko wadfi Yerusalaam kon fow ka fewndo juldeere, bay kambe kadi be yahuno juldeere nden. ⁴⁶ O yilititii kadi Kanaa, d'un ko e nder Jaliilu, ka o waylunoo ndiyan dan njaram *wiiju don.

Tawi bidfo yeesoojo laamateeri ndin, wonfo Kafernahuum, no nawni. ⁴⁷ Bay o nanii wonde Iisaa iwii ka diiwal Yahuuda arii Jaliilu, on ari tawi mo, o torii mo yahugol ndikkinoya on bidfo makko wonfo e daande mayde.

⁴⁸ Iisaa wi'i mo: «Onon si on yi'aali maandeeji e kaawakeeji, on gomdintaa few!»

⁴⁹ Kono on yeesoojo laamateeri ndin wi'i mo: «Koohoojo, seenee ado paykun an kun maayude!»

⁵⁰ Iisaa wi'i mo: «Yahu, bidfo maa on ndikkii.»

On nedfo hoolii kongol ngol Iisaa wi'i mo ngol, o yahi. ⁵¹ E nder ko o yilititotoo kon, o fotti e kurkaadi makko din, ben wi'i mo wonde bidfo makko on ndikkii. ⁵² O landii be ko e saa'i hombo hayfani paykun kun. Ben jaabii mo: «Ko hanki tumbere jalorma nguli bandu kin yalti e makko.» ⁵³ Onsay kanko baabaajo on o anditi ko e on saa'i tigi Iisaa wi'i mo «bidfo maa on ndikkii.» Onsay o gomdini, kanko e yimbe suudu makko ndun fow.

⁵⁴ Ko ndee maande hawniinde doo woni d'immere nde o wadfi bay o iwii ka diiwal Yahuuda, o arii Jaliilu.

5

Fii no Iisaa Selliniri Jukkunnaajo

¹ Bawto dɔn, juldeere Yahuudiyankeeɓe waɗi. Iisaa yahi Yerusalaam. ² Tawi beelun no Yerusalaam dɔn ka binde dambugal wi'eteengal Dambugal Baali. Kun beelun no wi'ee e haala Yahuudiyanke Betesada, caaliiji jowi no hundi kun. ³⁻⁴ Nawnube dɔuudube no waalii e ley dɔn caaliiji, dɔn ko gila e bumbe e boofooɓe e maaya-banduube, ^d ⁵ Tawi godɗo no dɔn, pawɗo gila duubi cappande tati e jeetati. ⁶ Iisaa yi'i on no waalii, o andi on no dɔn gila neebii. Kanko Iisaa o wi'i on: «Hida faalaa hettude cellal?»

⁷ Nawɗo on jaabii mo, wi'i: «Koohoojo, mi alaa hay gooto ko yollammi ka nder beelun si ndiyan dɔn memminike. Doo yo wonu mi hewtii, haray godɗo attike lan yollaade.»

⁸ Onsay Iisaa wi'i mo: «Immo, yettaa dankun maa kun, yahaa.» ⁹ Don kisan on nedɗo hetti cellal, o yetti dankun makko kun, o woni e jindugol.

Dun hawrondiri e *aseweere, dɔn ko *jalaande fowteteende e mun nden. ¹⁰ Hooreeɓe Yahuudiyankeeɓe ben wi'i on sellinaado: «Ko jalaande fowteteende nii! Hande daganaaki ma yettugol danki maa kin!»

¹¹ Kono o jaabii ɓe, o wi'i: «Ko sellindo lan on wi'immi: «Yettu dankun maa kun, yahaa.» »

¹² Onsay ben landii mo: «Ko nedɗo hombo wi'u-maa: «Yettu, yahaa?»» ¹³ Kono tawi on

^d **5:3-4** 5.4 Bindi goo no ɓeyditi dɔn ka lannoode aaya on: *habbiibe memminagol ndiyan beelun kun. Ko fii hari malaa'ikaajo no woowi tippaade e kun beelun e saa'iiji goo, o yeya ndiyan dɔn. Kala non on adinooɗo yollaade bawto memminagol ndiyan dɔn, o ndikkay, dɔn non nawnare nde o wondunoo woo.*

sellinaado andaa ko hombo, ko fii hari Iisaa majjitorii mo e hakkunde yimbe wonnoobe e nden nokkuure ben.

¹⁴ Bawto dūn Iisaa tawti mo ka *juulirde mawnde, o wi'i mo: «E hino a hettii cellal. Wota a waditu junuubu hande kadi, fii wota goddun goo hebe ko buri dundoo bonde.» ¹⁵ Onsay on neddo yiltitii, wi'i hooreebe Yahuudiyankeebe ben wonde ko Iisaa sellini mo.

Fii hakkunde Bid'fo on e Baabaajo on

¹⁶ Ko wadi si hooreebe Yahuudiyankeebe ben cukkii Iisaa, ko sabu tawde o wadii dūn e aseweere. ¹⁷ Kono Iisaa jaabii be, wi'i: «Ben an no gollude haa jooni. Min kadi mido gollude.»

¹⁸ Sabu dūn hooreebe Yahuudiyankeebe ben burti dabbude no warira mo, dūn non hinaa fii tun himo bonni Sariya on e asewe, dūn ko jalaande fowteteende nden, kono ko fii himo inni kadi Alla ko Ben makko, ko nii o waditori himo fota e Alla.

¹⁹ Kono Iisaa jaabii be, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, Bid'fo on waawataa wadude hay huunde immorde e makko kanko tigi, si hinaa ko o yi'i Baabaajo on no wada kon. E kala ko Baabaajo on wadi, Bid'fo on kadi wadiray wano non. ²⁰ Ko fii Baabaajo on no yidi Bid'fo on, o hollay mo kadi kala ko o wadata. Awa kadi o hollay mo kuude burde dee doo, fii no woniron e nder ṇalaw. ²¹ Ko dūn wadi, wano Baabaajo on immintinirta maybe ben non, o wurnita be, ko wano non kadi Bid'fo on wurnitirta on mo o faalaa wurnitude. ²² Ko wattii e dūn, Baabaajo on jaawataa hay gooto,

kono o wattii kala jaawoore e juude Bid'fo on, ²³ fii yo fow teddin Bid'fo on wano be teddiniri Baabaajo on non. On mo teddinaali Bid'fo on haray teddinaali Baabaajo on, on Nuludo mo.

²⁴ «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kala on hediido kongol an ngol, gomdini Nuludo lan on, haray on no e *ngurndan poomayankejan. Awa kadi o aretaake e jaaweede, ko fii haray o iwii e mayde, o arii e ngurndan. ²⁵ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, saa'i araynoodo on ko fewndo doo, nde maybe ben nani hawa *Bid'fo Alla on, ben nanube wuura. ²⁶ Ko wano non, nde tawnoo ko Baabaajo on woni bundu ngurndan, ko wano non kadi o yediri Bid'fo on wonugol bundu ngurndan, ²⁷ o yedi mo kadi bawgal wadugol jaawoore nden, bay ko kanko woni *Bii-Aaden on. ²⁸ Wota dun njaldin on, ko fii saa'i no arude mo tawata wonbe ka genaale ben fow nanay hawa makko kan, be immitoo. ²⁹ Wadunoobe ko moyyi ben immitoo ummutal ngurndan, wadunoobe ko boni ben immitoo ummutal jaawoore. ³⁰ Min non, mi waawataa wadude hay huunde immorde e an min tigi, ko ko mi naniri Alla kon mi jaawirta. Jaawoore an nden-le ko feewunde, ko fii hinaa faale an on mi woni wadude, kono ko faale Nuludo lan on.»

Fii Seeditooje Bid'fo on

³¹ «Si ko min woni seeditanaade hoore an, haray seeditoore an nden wonaa goonga. ³² Ko goddo goo seeditanii lan. Midfo andi non kon ko o seeditii fii an ko goonga. ³³ Onon on nelii wobbe e Yaayaa, o seeditanii goonga on.

³⁴ Min non mi hatonjinaa yo neddo seeditano lan. Ko mi wowliri fii seeditoore Yaayaa nden, ko fii yo on dande. ³⁵ Yaayaa hari ko lampu hubbudon ndaygudo, faaladon weltorde ndaygu makko ngun e nder saa'ihun.

³⁶ «Min mido mari seedee burdo mo Yaayaa on mawnude, ko fii kuude de Baabaajo on jonni lan fii laatingol den, ko den kuude tigi woni seeditanaade lan wonde ko Baabaajo on nuli lan. ³⁷ On non Baabaajo Nuludo lan, kanko tigi o seeditike fii an. Haa hande on nanaali hito makko, maa yi'on mbaadi makko, ³⁸ awa kadi daaluyee makko on tabitaa e mon, ko fii on gomdinaali mo o nuli on. ³⁹ Hidon taskoo bindi din, bay hidon sikka ko kanji hebirtan ngurndan poomayankejan, e hin-le ko din seeditii fii an. ⁴⁰ E hara-le on faalaaka arude e an fii hebugol ngurndan dan.

⁴¹ «Min-le, mi alaa dabbude no yimbe ben mantirammi. ⁴² Kono mido andi on, on joganaaki Alla giggol. ⁴³ Min ko e innde Ben an mi ari, kono on wernaali lan. Kono si goddo arii e innde mun, on wernay mo. ⁴⁴ Ko honno gomdinirton onon, si tawii ko mantindirgol yidufon, hara hinaa dabbugol mantoore iwrunde ka Allaahu Bajjo on nden?

⁴⁵ «Wota on sikku min mi felay on yeeso Ben an. Ko Muusaa woni feloowo on on, on mo hoolordon. ⁴⁶ Ko fii si on gomdinno Muusaa, on gomdinayno lan min kadi, bay himo windi fii an. ⁴⁷ Kono si on gomdinaa bindi makko din, haray ko honno gomdinirton kongudi an din?»

6

*Fii no Iisaa Namminiri Yimbe Guluuje Njowo
(Mat. 14.13-21; Mrk. 6.30-44; Luk. 9.10-17)*

¹ Bawto dūn Iisaa yahi, wontiri gaɗa *Weendu Jaliilu ndun. (Ndun weendu no wi'ee kadi Tiberiyaada.) ² Tawi jamaa dūudufo no jokki mo sabu maandeeji hawniidi dī be yi'aynoo himo waɗa dīn e hoore nawnube ben. ³ Kanko Iisaa o yawi dōn e hoore fello, o joododi dōn e taalibaabe makko ben. ⁴ Tawi juldeere Yahu-udiyankeebe ben, dūn ko *Juldeere Yawtaneede nden, baɗike.

⁵ Onsay Iisaa banti gite dēn, yi'i on jamaa dūudufo no ara e makko. O wi'i Filiipu: «Ko honto soodeten dōo jaametee fii ko bee yimbe jaama?» ⁶ (Ko o wiirunoo dūn ko fii ndarndagol mo, ko fii hari himo andunoo ko hondun o waɗata.)

⁷ Filiipu jaabii mo, wi'i: «Hay *dinaruuji teemedde dīdī yonataa ko soodee bireedi haa dūn yona fii yo mo kala hebu seeda!»

⁸ Godɗo e taalibaabe makko ben no wi'ee Andaraawu, dūn ko oo miɗɗiraawo Sim'uunu Petruusu, wi'i mo: ⁹ «Suka no dōo mardo bireediije jowi e liyyi dīdī. Kono ko hondun dūn nafata oo jamaa dōo fow?»

¹⁰ Onsay Iisaa wi'i: «Jodɗinee yimbe ben.» Tawi huɗo buy no e nden nokkuure. Ben joodii, tawi ko wa be worbe guluuje njowo.

¹¹ Bawto dūn Iisaa yetti bireedi on, o jarni Alla, o senditani wonbe dōn ben. O waɗiri liyyi dīn kadi wano non haa mo bee hebi yeru faale mun on.

¹² Bay wonii be haarii, o wi'i taalibaafe makko ben: «Moobitee kunte luttude den fii wota hay huunde bonu.» ¹³ Ben hocci de, be hebbini debeeje sappoo e dīdī ko jaamaa luttinaa ko iwi e den bireediiye jowi.

¹⁴ Bay ben yimbe yi'ii nden maande hawniinde nde Iisaa waḍi, be wi'i: «Ko oo tigi woni Annabaajo haanudo arude ka aduna on!» ¹⁵ Bay Iisaa andii wonde be faandanike yettugol mo lammina, o sortii e hakkunde maḅbe, o woni feere ka fello ton.

Fii no Iisaa Seppiri ka hoore Ndiyan

(Mat. 14.22-33; Mrk. 6.45-52)

¹⁶ Bay wonii nibḅii, taalibaafe makko ben tippori ka weendu. ¹⁷ Be bakii e laakun fii yahugol e ngoya sengo weendu ndun, ḍun ko Kafernahuum, tawi niwre nden waḍii, be yiiti-daali e Iisaa taho. ¹⁸ Onsay hendu dolnundu wif, ndiyan weendu ndun yeyii. ¹⁹ Bay wonii be awyinii laakun kun wa kilomeeterji jowi maa jeegoo, be haccii Iisaa no seppa ara ka hoore ndiyan, himo ḅadaade laakun kun, onsay be huli. ²⁰ Kono Iisaa wi'i be: «Ko min nii! Wota on hulu!» ²¹ Tawi hiḅe faalaa mo yettude tumba ka nder laakun, tun laakun kun hewti leydi ka be yahaynoo ḍon.

²² Bimbi nden jande, jamaa wonnoodo e ngoya sengo weendu ndun ndaari tawi ko laakun gootun wonnoo ḍon, awa kadi Iisaa bakodaano e taalibaafe mun ben e kun laakun, kono ko taal-ibaafe ben tun yahi. ²³ Onsay laakoy goo iwroyi Tiberiyaada, be ari e binde ndee nokkuure nde ben naamunoo bireedi e mun ḅawto Koohoojo

on jarnude. ²⁴ Bay ben yimbe ndaarii tawii Iisaa woo, taalibaabe mun ben woo alaa don, be bakii kambe tigi e koy laakoy, be yahi Kafernahuum fii dabbitoygol Iisaa.

Fii no Iisaa Woniri Bireedi Wurnoowo

²⁵ Ben yimbe tawtiroyi Iisaa ka gada weendu, be wi'i mo: «Karamoko'en, nde hewtudon doo?»

²⁶ Iisaa jaabii be, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, hinaa fii on yi'ii maandeeji hawniidi wondon mi dabbitirde, kono ko fii on jaamii haa on haarii. ²⁷ Wota on yangano jaamete lanooowo on, kono yanganee jaamete luttoowo fii *ngurndan poomayankejan dan on, dun ko on mo *Bii-Aaden on yedata on, ko fii ko e makko Alla Baabaajo on noti maande mun nden.»

²⁸ Ben kadi wi'i mo: «Ko hondun men wadata fii yo men huuwu kuude de Alla faalaa den?»

²⁹ Iisaa jaabii be, wi'i: «Ko woni kuugal ngal Alla faalaa ngal, ko yo on gomdin on mo o nuli.»

³⁰ Be wi'i mo kadi: «Ko maande hawniinde honde wadataa jooni, men yi'a, men gomdine? Ko kuugal hongal wadataa? ³¹ Baabiraabe men ben jaamuno <*manna> ka wulaa, wano windori non: <O okkori be bireedi immorde ka kammu.> » e

³² Onsay Iisaa jaabii be, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, hinaa Muusaa okkori on bireedi immorde ka kammu, kono ko Ben an okkori on bireedi tigi-tigiijo iwrude ka kammu.

³³ Ko fii bireedi Alla on ko on Iwroowo ka kammu, yeda yimbe ben ngurndan.»

³⁴ Onsay be wi'i mo: «Kooohoojo, awa okkor men saa'i kala on bireedi.»

³⁵ Isaai wi'i be kadi: «Ko min woni Bireedi Wurnoowo on: kala arɗo e an weeleetaake hande kadi, e kala on gomɗindo lan donɗetaake hande kadi. ³⁶ Kono mi andinii on, on yi'ii lan, kono on gomɗinaali. ³⁷ Kono be Baabaajo on yedi lan ben fow aray e an, kala non on arɗo e an mi radotaako mo. ³⁸ Ko fii hinaa waɗugol faale an on tippinimmi iwrude ka kammu, kono ko waɗugol faale Nuludo lan on. ³⁹ Ko fii e hino faale on Nuludo lan: ko wota hay gooto e be o yedimmi ben hayru, kono ko yo mi immintin be ka palaande sakkitorde. ⁴⁰ Ko woni faale Ben an on kon, ko kala yi'udo Biɗɗo on, gomɗini mo, yo hebu ngurndan poomayankejan, awa kadi mi immintina mo ka palaande sakkitorde.»

⁴¹ Onsay Yahuudiyankeefe ben fudfii nunude fii makko, fay hari o wi'ii ko kanko woni Bireedi Iwrufo ka kammu on. ⁴² Tawi hiife wi'a: «E hara hinaa oo woni Iisaa, biɗfo Yuusufu on, on mo andufen yumma mun e ben mun? Ko honno non on wi'irta ko ka kammu o iwri?»

⁴³ Onsay lisaa jaabii be, wi'i: «Wota on nunu hakkunde mon. ⁴⁴ Hay gooto waawataa arude e an si hinaa hara ko Baabaajo Nuludo lan on poodi mo, mi immintinoya mo ka jalaande sakkitorde. ⁴⁵ No windii ka defte annabaabe ben wonde: «Alla jannay be fow.»^f Kala on nanando Baabaajo on, jabi gandal iwrungal ka makko ngal, aray e an. ⁴⁶ Hay gooto yi'aali Baabaajo on, si hinaa on Iwrudo ka Alla, on

f 6:45 6.45 Isa. 54.13

kapun yi'ii Baabaajo on. ⁴⁷ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kala gomdindo haray hebii ngurndan poomayankejan dan. ⁴⁸ Ko min woni Bireedi Wurnoowo on. ⁴⁹ Baabiraabe mon ben jaamuno «manna» ka wulaa, kono be maayuno. ⁵⁰ E hino doo Bireedi tippiido iwrude ka kammu on, fii kala jaamudo mo wota maayu. ⁵¹ Ko min woni Bireedi Wurdo tippiido iwrudo ka kammu on, kala jaamudo oo bireedi, ontigi wuuray haa poomaa. Ko bandu an ndun woni on bireedi mo mi okkitirta, fii no aduna on wuurira.»

⁵² Onsay Yahuudiyankeebe ben sonki hakkunde mabbe, be wi'i: «Ko honno oo waawirta okkude en teewu mun ngun, yo en jaamu?»

⁵³ Onsay Iisaa wi'i be: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, si on jaamaali teewu Bii-Aaden on, yaron yiiyan makko dan, haray on hebataa ngurndan. ⁵⁴ Ko fii kala jaamudo teewu an ngun, yari yiiyan an dan, haray hebii ngurndan poomayankejan, awa kadi mi immintinay mo ka jalaande sakkitorde. ⁵⁵ Ko fii teewu an ngun ko neema tigi, awa kadi yiiyan an dan ko njaram tigi. ⁵⁶ Ko fii kala jaamudo teewu an ngun, yari yiiyan an dan, haray o humondirii e an, min kadi mi humondirii e makko. ⁵⁷ Bay Baabaajo Wurdo on nuli lan, awa kadi mido wuuriri Baabaajo on, ko non kadi kala on jaamudo lan wuurirta sabu an. ⁵⁸ Ko oo doo woni Bireedi tippiido iwri ka kammu on. O wa'aa wa mo baabiraabe mon ben jaami on, be maayi. Kala on jaamudo oo bireedi doo wuuray haa poomaa.» ⁵⁹ Ko dun Iisaa wi'unoo wa fewndo ko o jannaynoo ka

juulirde Kafernahuum.

⁶⁰ Bay be nanii d'un, buy e hakkunde taal-ibaabe makko ben wi'i: «Ngol kongol no satti. Ko hombo waawi jabude ngol?»

⁶¹ Bay Iisaa andanii hoore mun wonde taal-ibaabe makko ben no n'unude fii d'un, o wi'i be: «E hara d'un feggin on? ⁶² E si on yi'ii non Bii-Aaden on no yenta ka wonnoo ton? ⁶³ Awa, ko Ruuhu Alla on wurnata, bandu ndun nafataa huunde. Dii kongudɪ, dɪ mi yewtata on, ko iwrudɪ e Ruuhu Allaahu yedooowo ngurndan on. ⁶⁴ Kono wobbe no e hakkunde mon be gomdinaa.» (Ko Iisaa wi'irnoo d'un, ko fii hari himo andi gila ka fudfoode ko hombo woni mo gomdinaa, e ko hombo janfoytoo mo.)

⁶⁵ O beyditi kadi, o wi'i: «Ko d'un wadi si mi wi'ii on: Hay gooto waawataa arude e an si hinaa taw hara ko Baabaajo on yedɪ ontigi.»

⁶⁶ Gila nden pande buy e taalibaaɓe makko ben yiltii, be acciti yaadugol e makko. ⁶⁷ Onsay Iisaa wi'i sappoo e didoobe ben: «E onon-le, on faalaaka yahude?»

⁶⁸ Onsay Sim'uunu Petruusu jaabii mo, wi'i: «Koohoojo, men jokka hombo? Ko onon jogii kongudɪ ngurndan poomayankejan dan. ⁶⁹ Awa men gomdinii, men andii kadi wonde ko onon woni *Seniido mo Alla!»

⁷⁰ Onsay Iisaa jaabii be, wi'i: «E wonaa ko min subii on, onon sappoo e didoobe ben? Kono godfo e mon ko mo Ibuliisa.» ⁷¹ Tawi ko Yudaasi mo Sim'uunu Iskariiyu o woni wowlude fii mun, ko fii ko on janfoytoo mo, on ko godfo e sappoo e didoobe ben.

7

Fii Angal Gomɗinal Musibbe Iisaa ben

¹ Bawto ɗun Iisaa woni e jindugol e nder diiwal Jaliilu ngal, tawi o yidaa jindude few e nder diiwal Yahuuda ngal, ko fii hari hooreebe Yahuudiyankeebe ben no ɗabbude no warira mo. ² Hawrondiri juldeere Yahuudiyankeebe, wi'eteende nden *Juldeere Togooji, baɗike. ³ Onsay neene-gootooɓe makko ben wi'i mo: «Iwu ɗoo, yahaa ka diiwal Yahuuda, fii yo taal-ibaabe maa ben yi'u kuude ɗe wonda wadude ɗen. ⁴ Ko fii hay gooto wadataa huunde e nder gundoo si tawii himo ɗabbude andeede e kene. Si a waday ɗii piiji, hollito e aduna on.» ⁵ Tawi ben neene-gootooɓe makko tigi gomɗinaa mo kanko Iisaa.

⁶ Onsay Iisaa jaabii be, wi'i: «Saa'i on hewtanaali lan taho, kono onon saa'i kala no moyyani on. ⁷ Ko fii aduna on waawataa on apude, min non, himo joganii lan ngayngu, bay mido seeditaade e hoore makko wonde kuude makko ɗen ko bonɗe. ⁸ Onon yahee ka juldeere. Min mi alaa yahude taho e nden juldeere, ko fii saa'i an on hewtaali taho.» ⁹ Bay wonii o wi'ii be ɗun, o wonti Jaliilu ɗon.

Fii Yewtere nde Iisaa Yewti nden ka Juldeere

¹⁰ Bay wonii neene-gootooɓe makko ben yahii ka juldeere, kanko kadi o yahi, kono e nder gundoo e baawo hollitagol. ¹¹ Tawi hooreebe Yahuudiyankeebe ben no ɗabɓa mo, wi'a: «Ko honto o woni?»

¹² Tawi ṇunu-ṇunu fii makko on no ḍuuḍi e hakkunde yimbe ben. Wobbe e maɓbe no wi'a: «Ko o neḍḍo moyyo», beya ben kadi no wi'a: «Oo'o, o majjinay woni jamaa on.» ¹³ Kono tawi hay gooto alaa wowlude fii makko e kene sabu kulol hooreebe Yahuudiyankeebe ben.

¹⁴ Wa fewndo ko juldeere nden feccii e hakkunde, Iisaa yahi ka *juulirde mawnde woni e jannugol. ¹⁵ Onsay Yahuudiyankeebe ben ṇalḍi, be wi'i: «Ko honno oo andiri bindi ḍin, o jangaali!»

¹⁶ Onsay Iisaa jaabii be, wi'i: «Gandal an ngal hinaa e an iwi, kono ko e Nuluḍo lan on. ¹⁷ Kala faalaaḍo waḍude faale Alla on anday si ko e makko ndee jannde iwri, e si tawii ḍii konguḍi an ko e immorde e an min. ¹⁸ On mo no wowlude konguḍi iwruḍi e mun, haray ko hoore mun woni ḍaɓɓande darja, kono on mo no ḍaɓɓude darja nuluḍo ḍun on, haray on ko goongaajo, haray angal peewal alaa e makko. ¹⁹ E hara Muusaa jonnaano on Sariya on? Kono hay gooto e mon jokkaali on Sariya. E ko fii honḍfun non eɓɓanton warugol lan?»

²⁰ Yimbe ben jaabii mo, wi'i: «An, jinnaaru no e maa! Ko hombo woni ḍaɓɓude no warire?»

²¹ Onsay Iisaa jaabii be, wi'i: «Mi waḍii kuugal gootal, on fow on ṇalḍii. ²² Muusaa yamirii on *sunningol, hay si tawii non ḍun wonaa e makko iwri, kono ko e maamaabe mon ben. Kono onon hiḍon waḍude ḍun e *ɲalaande fowteteende nden. ²³ Si goḍḍo sunninaama e asewe, fii tun wota Sariya Muusaa on bonne, haray ko fii honḍfun seytinanton mi fii miḍo

sellini godɗo o fow makko e asewe, ɗun ko jalaande fowteteende e mun nden? ²⁴ Awa accee jaawirgol ko sikkudon kon tun, kono jaawee jaawoore feewunde.»

Fii Landal si ko Iisaa Woni Almasiihu on

²⁵ Tun, wofɗe e hoɗɗe Yerusalaam ben woni e wi'ugol: «E hara hinaa oo wonaa ɗaɓɓeede fii waregol? ²⁶ E hino ka o woni wowlude e kene, o alaaka wi'eede hay huunde. E taw si hara yeesooɓe ben fottii wonde ko oo woni *Almasiihu on? ²⁷ E hin-le hidon andi oo ɗoo ko mo o honto, kono nde Almasiihu on ari, hay gooto andataa ko mo o honto.»

²⁸ Onsay Iisaa ewnii fewndo ko o jannata ka juulirde mawnde, o wi'i: «Hidon andi lan, hidon andi kadi ko mo mi honto. E hara-le wonaa hoore an mi arani, kono Immindo lan on ko o goonga, onon-le on andaa mo. ²⁹ Min non mido andi mo, ɓay ko ka makko mi iwri, ko kanko nulimmi.»

³⁰ Onsay ɓe woni e ɗaɓɓugol no ɓe nangira mo, kono laatii hay gooto fawaali mo jungo, ko fii hari saa'i makko on hewtaali. ³¹ Buy e hakkunde jamaa on gomɗini mo, ɓe wi'i: «E hara, nde Almasiihu on aroyi, taw si o waɗoyay maandeeji hawniidi burɗi ɗi oo ɗoo waɗi ɗin?»

³² Bay *Fariisiyaabe ben nanii ko jamaa on woni sowndaade fii makko kon, onsay hooreeɓe *yottinoobe sadaka ben e Fariisiyaabe ben immini suufaabe ko nanga mo.

³³ Kono Iisaa wi'i: «Midɗo wondi e mon taho seeda si mi yiltitoo ka Nuludo lan on. ³⁴ Onsay

on daɓɓitay lan, on yi'ataa lan, e ka mi wonoyta don, on waawoytaa yahoyde don.»

³⁵ Onsay hooreeɓe Yahuudiyankeeɓe ben wi'indiri: «E hara ko honto o yahoyta fii wota en tawoy mo? E hara o yahay e jamaa men saakitiido e hakkunde *Gereekiyankeeɓe ben, o janna ben Gereekiyankeeɓe? ³⁶ Ko hondun woni ngol kongol ngol o wi'i wonde: «On daɓɓay lan, on yi'ataa lan, e ka mi yahata don on waawataa hewtoyde don?» »

³⁷ Nalaande sakkitorde juldeere nden, don ko nalaande burnde mawnude nden, Iisaa immii, o ewnii, o wi'i: «On mo no donɗaa yo aru e an, o yara! ³⁸ Ko fii kala on gomɗindo lan, candi ndiyan wurnayɗan bulay e ontigi, wano bindi ɗin wi'iri non.» ³⁹ Tawi ko Iisaa woni wowlude fii mun ko Ruuhu Allaahu mo gomɗinɓe mo ben yedoytee on, ko fii hari Ruuhu Allaahu on yedaaka taho, bay hari kanko Iisaa o yentinaaka taho ka mangural.

⁴⁰ Bay wofɓe goo e hakkunde jamaa on nanii ɗin kongudi, ɓe wi'i: «Sikke woo alaa, ko oo woni Annabaajo habbanoodo on!»

⁴¹ Tawi beya no wi'a: «Ko oo woni Almasiihu on!» Beya kadi no wi'a: «E hara ko diiwal Jaliilu Almasiihu on feepirta? ⁴² E hara defte ɗen wi'aali wonde Almasiihu on ko e jurriya Daawuuda on iwata, e hoore don ko e kodolun no wi'ee Bayti-Lahiimi, don ko ka Daawuuda wonnoo don, o feepata?» ⁴³ Dun wadi haa jamaa on yeddondiri sabu makko. ⁴⁴ Wofɓe e hakkunde mafɓe faalaa mo nangude, kono hay gooto fawaali mo juude.

Fii ko Suufaabe ben Jaabitii Nulnoobe be ben kon

⁴⁵ Onsay suufaabe ben yiltitii ka hooreebe yottinoobe sadaka ben e ka Fariisiyaabe ben, ben wi'i suufaabe ben: «Fii hondun on addaali mo?»

⁴⁶ Suufaabe ben jaabii be, wi'i: «Hay gooto yewtiraali wano oo neddo yewtirta nii!»

⁴⁷ Fariisiyaabe ben jaabii be kapun kadi, wi'i: «E hara onon kadi, dun faljinii on? ⁴⁸ Kaa hara no woodi goddo e yeesoobe ben maa goddo e Fariisiyaabe ben gomdindo mo? ⁴⁹ Kono oo jamaa mo andaa Sariya ko hudaado!» ⁵⁰ Onsay Nikodiyuusu jeydaado e mabbe kambe Fariisiyaabe ben, dun ko yiidoynoodo e Iisaa e saa'i goo, wi'i be: ⁵¹ «E hara Sariya men on no waawi jaawude sifa oo neddo ado jentaade mo, anden ko hondun o wadi?»

⁵² Kambe kadi be jaabii mo, be wi'i: «E hara an kadi, ko mo a Jaliilu? Tasko moyya, a taway annabaajo feepirtaa Jaliilu.» ⁵³ Onsay mo kala e mabbe yiltitii ka suudu mun.

8

Fii Debbo Nangidaado e Jinaa on

¹ Iisaa kapun yaari ka Fello *Zaytuuni. ² Kono no weetirnoo, o arti kadi ka *juulirde mawnde. Jamaa on fow kadi ari e makko, o joodfii, o woni e jannugol be. ³ Onsay jannoo be fii Sariya on ben e *Fariisiyaabe ben addi debbo mo be nangi no wada jinaa, be jodf dini mo hakkunde. ⁴ Be wi'i Iisaa: «Karamoko, oo debbo nanga no wada jinaa. ⁵ Ko fii ka Sariya, Muusaa no

yamiri fidugol sifa oo kaaye. An non, ko hondun wi'udaa?» ⁶ Tawi ko be wonnoo wi'irde dun, ko fii ndarndagol mo fii no be hebira feere no be toopira mo.

Kono Iisaa uggini, o nangi windirgol hondu makko ndun ka leydi. ⁷ Nde tawnoo hibe catii e landagol mo tun, o bantii, o wi'i be: «On mo aldaa e junuubu hakkunde mon yo ado fidude mo hayre.» ⁸ O uggini kadi, o woni e windugol ka leydi.

⁹ Bay wonii ben nanii dun, be sortori gooto gooto, gila e burbe mawnude ben, lutti don Iisaa tun e debbo wonnoodo on ka hakkunde. ¹⁰ Bawto dun Iisaa bantii, wi'i mo: «Debbo, honto toopube ma ben woni? E hay gooto fawaali ma paawoore?»

¹¹ Debbo on jaabii, wi'i: «Kooahoojo, hay gooto.»

Iisaa kadi wi'i mo: «Min kadi men, mi faawaali ma paawoore. Yahu, wota a waditu junuubu hande kadi.»

Fii no Iisaa Woniri Ndaygu Aduna on

¹² Bawto dun Iisaa yewti yimbe ben, o wi'i: «Ko min woni Ndaygu aduna on. Kala on jokkudo lan yahataa han kadi ka nder nibe, e hoore dun, ontigi hebay ndaygu ngurndan dan.»

¹³ Sabu dun Fariisiyaabe ben wi'i mo: «Hida seeditanaade hoore maa, awa seeditoore maa nden wonaa goonga.»

¹⁴ Iisaa kadi jaabii be, wi'i: «Hay si mi seeditani hoore an, haray nden seeditoore an ko goonga, ko fii mido andi ko honto mi iwi e ko honto mi yahata. Kono onon on andaa ko honto

mi iwi e ko honto mi yahata. ¹⁵ Onon, ko no yimbe ben paawirta non paawirton, min non, mi paawataa hay gooto. ¹⁶ Min si mi paaway, haray paawoore an nden ko nde goonga, ko fii haray wonaa min tun, mido wondi e Baabaajo on, dɔun ko on Nuludo lan. ¹⁷ No windii ka Sariya mon wonde seeditoore dɔdo ko goonga. ¹⁸ Min mido seeditanaade hoore an, awa kadi Baabaajo, Nuludo lan on, no seeditaade fii an.»

¹⁹ Onsay ben wi'i mo: «Ko honto non ben maa woni?»

Iisaa jaabii be, wi'i: «On andaa lan, min woo, Ben an woo. Si hidon andunoo lan, harayno hidon andi Ben an.» ²⁰ Ko ka nder nokkuure ka arkawal sadaka ngal woni dɔn, Iisaa wowli dɔii konguɔi, fewndo ko o jannata ka juulirde mawnde. Laatii hay gooto nangaali mo, ko fii hari saa'i makko on hewtaali taho.

²¹ Iisaa wi'i be fahin: «Mi yahay, kono on dɔaɓɓitay lan, maayon e nder junuubu. Onon on waawataa hewtoyde ka min mi yahata ton.»

²² Onsay hooreebe Yahuudiyankeebe ben wi'indiri: «E hara o wartoto, bay o wi'ii: «On waawataa hewtoyde ka mi yahata ton?»»

²³ O wi'i be kadi: «Onon ko on be ley gaa, min ko mo mi ka dow. Ko fii onon, ko on be oo aduna, min non wonaa mo mi oo aduna. ²⁴ Ko dɔun wadi si mi wi'ay on, on maayay e nder junuubi mon. Ko fii, si on gomɔinaali wonde ko min woni Wondo on, on maayay e nder junuubu mon.»g

g 8:24 8.24 «*Ko min woni Wondo on*», no yaadi e taariika kan ka pitahun huɓɓukun ka Eggudu ndun ka Tawreeta 3.14, ka Alla daali dɔn: «*Ko min woni Wondo on*.»

²⁵ Onsay ben landii mo: «Ko hombo wonu-maa an?»

Iisaa kadi jaabii be, wi'i: «Ko ko mi wi'i on kon gila ka fufdoode. ²⁶ E telen-ma mon, mido mari buy ko mi wowla e ko mi jaawa. Kono Nuludo lan on ko o goonga, awa kadi ko mi naniri mo kon, mi hollay d'un aduna on.»

²⁷ Laatii be faamaali ko fii Baabaajo on o yewti be. ²⁸ Iisaa wi'i be fahin: «Nde yowudon *Bii-Aaden on, onsay on anday ko min woni Wondo on, awa kadi mi alaa wadude hay huunde immorde e an min, kono ko wano Baabaajo on jannirimmi non mi woni yewtirde. ²⁹ Nuludo lan on no wondi e an, o accitaali lan min tun, ko fii min mido wadude soono woo ko welata mo kon.» ³⁰ Bay o wowlirii nii, duudube gomdini mo.

Fii Ndimankaaku e fii Jurriya Ibraahiima on

³¹ Onsay Iisaa wi'i Yahuudiyankeebe gomdine mo ben: «Si on duumike e wuurirgol kongol an ngol, haray ka haqiiqa, ko on taalibaabe an.

³² Onsay on anday goonga on, goonga on watta on rindinaabe.»

³³ Onsay ben jaabii mo, be wi'i: «Menen ko men jurriya Ibraahiima, haa hande men wonaali maccube hay gooto. Ko honno non wi'irtaa men wonay rindinaabe?»

³⁴ Iisaa jaabii, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kala wadoowo junuubu haray ko o maccudo junuubu. ³⁵ Maccudo wontataa beynguure jeydo d'un haa poomaa, kono bidfo on ko don jeyaa haa poomaa. ³⁶ Ko d'un wadi si Bidfo on non rindinii on, haray on wonii

rimbe tigi. ³⁷ Midɔ andi wonde ko on jurriya Ibraahiima, kono hidon dɔbbude no wariron mi, ko fii kongol an ngol hebaali werde e mon. ³⁸ Min non midɔ wowlude ko mi yi'i ka Ben an kon. Kono onon hidon wadude ko nanirdon baaba mon kon.»

³⁹ Onsay ben jaabii mo, be wi'i: «Ko Ibraahiima woni ben amen.»

Iisaa kadi wi'i be: «Si tawii ko on iwdi Ibraahiima, haray wadɛe kuude Ibraahiima den. ⁴⁰ Kono jooni onon, hidon dɔbbude no wariron mi, min oo nedɔ wowlando on goonga mo mi naniri Alla, kono Ibraahiima kan wadɛali ko nandi e dɔn. ⁴¹ Ko kuude baaba mon den wondon wadude!»

Ben kadi wi'i mo: «Menen hinaa men biɓbe hebiraabe nii, ko gooto men mari baaba, on-le ko Alla!»

⁴² Onsay Iisaa wi'i be: «Si tawii ko Alla wonnoo Ben mon, on yidayno lan, ko fii ko ka Alla mi iwri, mi ari. Mi aranaa hoore an, kono ko kanko nulimmi. ⁴³ E ko fii hondun on alaa faamude ko mi woni on wowlande kon? Ko bay on waawataa hedaade kongudi an dɔn. ⁴⁴ Ko fii, ko Ibuliisa woni baaba mon, e hin-le hidon faalaa wadude faaleeji baaba mon dɔn. On-le o woniino waroowo gila ka fudfoode, o jabaali daraade e goonga, bay goonga on alaa e makko. Nde o wowli fenaande nden woo, haray dɔn ko e jikku makko on iwri, ko fii ko o fenoowo, awa kadi ko o baaba penaale. ⁴⁵ Min non, bay midɔ wowlude goonga, on hoolotaako lan. ⁴⁶ Ko hombo e mon waawi hollude wonde mi wadɛi junuubu? Si mi wowlɛi goonga, ko hondun hadata hoolodon mi?

⁴⁷ Ko fii, mo Alla on hedfoto daaluyeeji Alla dfin. Kono onon, on hedfotaako, bay hinaa on be Alla.»

⁴⁸ Onsay Yahuudiyankeebe ben jaabii mo, wi'i: «Kere men alaa goonga si men wi'i ko a Samariyankeejo, awa kadi jinna no e maa?»

⁴⁹ Kono Iisaa jaabii be, wi'i: «Min, jinna alaa e an, kono mi teddinay woni Ben an, kono onon hidon hayfinde lan. ⁵⁰ Min mi alaa dabbande hoore an darja. No woodi Wondo lan dabbande, jaawa kadi. ⁵¹ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, mo doftike kongol an ngol, o maayataa few.»

⁵² Yahuudiyankeebe ben wi'i mo: «Jooni non men andii jinna no e maa. Ko fii Ibraahiima maayiino, annabaabe ben kadi wano non, an non hida wi'ude: mo doftike kongol an ngol, o maayataa few. ⁵³ E hara a buru Ibraahiima baaba amen mawnude? On-le maayii, annabaabe ben kadi maayii. Ko hombo wadudaa hoore maa?»

⁵⁴ Iisaa jaabii be kadi, wi'i: «Si mi mawninii hoore an, haray darja an on ko fus. Ko Ben an darjintammi, on mo wi'udon ko Alla mon. ⁵⁵ E hara-le on andaa mo, min non mido andi mo. Si mi wi'iino mi andaa mo, harayno mi wonii fenoo, mi wa'ii wa mon. Kono-le mido andi mo, mido doftii kongol makko ngol. ⁵⁶ Ben mon Ibraahiima weltorno yi'ugol palaande arugol an, bay o yi'ii nde, o weltii.»

⁵⁷ Hooreebe Yahuudiyankeebe ben kadi wi'i mo: «Hay a hebaali duubi cappande jowi, a yi'ii Ibraahiima?»

⁵⁸ Iisaa jaabii be, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, ado Ibraahiima woodeede, hari

min mido woodaa.»^h ⁵⁹ Ko sabu dfin kongudfi be hocciri kaaye fii fidugol mo, kono Iisaa suudii, yalti ka juulirde mawnde.

9

Fii Hebidaafo e Mbundan on

¹ E nder ko Iisaa feyyata kon, o yi'i nedfo hebidaafo e mbundan. ² Taalibaabe makko ben landii mo, wi'i: «Karamoko'en, e hara oo e mawbe mun ben, ko hombo e mabbe wadi junuubu haa si o hebidaa e mbundan?»

³ Iisaa jaabii be, wi'i: «Hinaa kanko, hinaa mawbe makko ben wadi junuubu, kono ko fii no kuude Alla den feepira e makko. ⁴ Ko jalorma haanuden gollirde golle Nuludo lan on. Ko fii jemma no ara mo tawata hay gooto waawataa gollude e mun. ⁵ Fannii mido ka aduna, ko min woni Ndaygu aduna on.»

⁶ Bay o gaynii wi'ude dun, onsay o tutti ka leydi, o wadiri tuutaade den loopun, o yetti kun loopun, o wuji ka gite bundo on. ⁷ O wi'i mo: «Yahu sulmoyodaa ka beelun Siluwaama.» (Siluwaama no firi «nulaado».) O yahi, o sulmoyii don, tawi ko o artata ko o wuntudo.

⁸ Onsay kawtalbe makko ben e woowunoobe yi'ude himo toroo ben nangi e wi'ugol: «E hara hinaa oo joodinoo no toroo?»

⁹ Wobbe e mabbe wi'i: «Ko kanko.»
Beya kadi wi'i: «Wonaa, be nandu tun.»
Onsay kanko tigi o wi'i: «Ko min tigi.»

^h **8:58** 8.58 «Mido woodaa» no yaadi e «Ko min woni Wondo on», ndaaree Eggudu ndun ka Tawreeta 3.14.

¹⁰ Be wi'i mo: «Ko honno wuntirdaa?»

¹¹ O jaabii be, o wi'i: «Ko goddo no wi'ee Iisaa wadfi loopun, wuji ka gite an, wi'immi: «Yahu sulmoyodaa Siluwaama.» Min kadi mi yahi, mi sulmoyii. Awa e hino mi wuntii.»

¹² Be wi'i mo: «Ko honto on neddo woni?»

O jaabii be: «Mi andaa.»

¹³ Onsay be nabi on wumunoodo ka *Fariisiyaabe ben. ¹⁴ (Tawi ko e *jalaande fowte-teende e mun, dun ko asewe, woni ko Iisaa wadfi loope den ka gite makko, o wuntini mo.) ¹⁵ Ko dun wadfi si Fariisiyaabe ben kadi landii mo, be wi'i ko honno o hettiri gite makko den. O jaabii be: «Ko loope o wadfi ka gite an, mi sulmii tun, mi yi'il»

¹⁶ Ko e hoore dun Fariisiyaabe goo wi'i: «Oo neddo hinaa iwrufo ka Alla, ko fii o alaa teddinde jalaande fowteteende nden.»

Tawi wobbe no wi'a: «Ko honno neddo wadoowo junuubu waawirta wadude sifa dñi maandeeji hawniidi?» Onsay yeddondiral wadfi hakkunde mabbe.

¹⁷ Be wi'i fahin wumunoodo on: «An ko hondun wi'udaa fii on wuntindo ma?»

O jaabii: «Ko o annabaajo.»

¹⁸ Tawi hooreebe Yahuudiyankabee ben hoolanooki wonde ko wumunoodo wunti, ado be noddude mawbe makko ben, be landoo, ¹⁹ be wi'a: «Oo mo wi'oton hebida e mbundan, ko biddo mon? Ko honno oo woni yiirude jooni?»

²⁰ Mawbe makko ben jaabii, wi'i: «Menen, meden andi oo ko biddo amen, awa kadi o hebida e mbundan. ²¹ Kono men andaa ko honno o yiiri jooni. Men andaa kadi ko hombo

wuntini mo. Landee mo kanko, o hebii duubi fii yewtangol hoore makko.» ²² Tawi ko mawbe makko ben wi'iri d'un ko fii hari hibe huli hooreebe Yahuudiyankeebe ben, ko fii hari ben nanondirii wonde mo qirritike Iisaa ko *Almasi-ihu, ontigi yaltinte ka juulirde. ²³ Ko d'un wadi si mawbe makko ben wi'i: «O hebii duubi, landee mo.»

²⁴ Onsay Fariisiyaabe ben nodditi fahin on neddo wumunoodo, be wi'i mo: «Woondirii Alla! Ko fii menen meden andi oo neddo ko junuubankeejo.»

²⁵ Kanko kadi o jaabii be, o wi'i: «Si tawii on ko junuubankeejo, min mi andaa. Mid'o andi tun huunde wootere: hari ko mi bundo, jooni mi wuntii.»

²⁶ Ben wi'i mo fahin: «Ko hondun on wadan-maa? Ko honno o wuntinir-maa?»

²⁷ Kanko kadi o jaabii be, o wi'i: «Hari mi wowlanii on, kono on hedaaki. Ko honno faaliradon nanirde kadi? E hara onon kadi on faalaa wonude taalibaabe makko?»

²⁸ Onsay be yenni mo, be wi'i: «Ko an woni taalibaajo makko on, menen ko men taalibaabe Muusaa. ²⁹ Ko men andi, Alla yewtiino Muusaa, kono oo doo, men andaa ko mo o honto.»

³⁰ Onsay on neddo jaabii be, wi'i: «E hino ko naldini kon, ko ko tawi kon o wuntinii lan, e hinle on andaa ko mo o honto. ³¹ Kono hiden andi Alla jaabinantaa junuubankeejo, kono si goddo ko dewo Alla, o wadii faale makko on, haray o jaabinanay mo. ³² Awa kadi haa hande en nanaali no wi'ee goddo wuntinii hebidaado e mbundan. ³³ Si tawiino oo neddo wonaa mo Alla, o waawataano wadude hay fus.»

³⁴ Onsay ben jaabii mo, wi'i: «An, oo hebidaado a fow maa e junuubu, ko an jannata men?» Onsay be bugii mo ka yaasi.

³⁵ Iisaa humpitii wonde be ferike on wumunoodo ka yaasi. Onsay kanko Iisaa o ari, o tawi mo, o wi'i mo: «Hida gomdini *Bii-Aaden on?»

³⁶ On jaabii mo, wi'i: «Ko hombo woni on, yaa an Koohoojo, fii yo mi gomdin mo?»

³⁷ Iisaa wi'i mo: «A yi'ii ontigi. Oo wondo ma wowlande ko kanko.»

³⁸ Kanko kadi o wi'i: «Koohoojo, mi gomdinii.» Onsay o sujani mo.

³⁹ Iisaa wi'i fahin: «Ko fii jaawoore addimmi ka aduna doo, fii yo be yi'ataa ben yi'u, e yo yi'oobe ben wumu.»

⁴⁰ Bay wobbe e Fariisiyaabe wondunoobe e makko ben nanii din kongudi, be wi'i mo: «Kere menen kadi, ko men bumbe?»

⁴¹ Iisaa jaabii be, wi'i: «Si tawno hara ko on bumbe, on hebataano junuubi, kono bay jooni hidon wi'ude hidon yi'a, ko non luttidirton e junuubi mon.»

10

Fii Ngaynaako Moyyo on

¹ «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, on mo yawi nokku goo, naati ka kula baali, hara hinaa ka dambugal o rewri, haray on neddo ko ngujjo, jattoowo. ² Kono on naatirfo ka dambugal kula, ko on woni ngaynaako baali din. ³ Aynoowo dambugal kula on udditanay mo, baali din nana hawa makko, o noddira baali di o jeyi din inde

majji, o yaltina dī. ⁴ Nde o yaltini dī makko dīn fow woo, o wontay yeeso majji, dī jokka mo, ko fii hidī andi hawa makko kan. ⁵ Di jukkataa janano few, kono dī dogay mo, dī wodfītoo, ko fii dī andaa hawa janambe ben.» ⁶ Bay Iisaa wadānii be ngal misal, laatii be faamaali ko o wi'i be.

⁷ Iisaa wi'i be kadi: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, ko min woni dambugal baali dīn. ⁸ Adinoobe lan arude ben fow ko wuybe e jattoobe, kono baali dīn hedānooki be. ⁹ Ko min woni dambugal ngal. Mo naatirii lan o dandete, o naatay, o yalta, o heba faggorde. ¹⁰ Ngujjo on kan ko aranta ko fii wujjugol, wara, hayrina. Min non ko mi arani ko fii yo baali dīn hebu ngurndan, hara ko ngurndan heewudan.

¹¹ «Ko min woni Ngaynaako Moyyo on, ko fii ngaynaako moyyo on okkitiray ngurndan mun dān fii baali mun dīn. ¹² Kono wonaa faggiroowo fii njoddi on woni ngaynaako on, wonaa on jeyi baali dīn. No ondon yi'iri saafaandu no ara, o accay don baali dīn, o dogā, saafaandu ndun ukkoo e majji, saakita dī. ¹³ Ko on nedfo wadīrta dūn ko fii ko njoddi wonani mo e dēn golle, o haajetaake e dīn baali.

¹⁴ «Ko min woni Ngaynaako Moyyo on. Midō andi baali an dīn, awa kadi baali an dīn no andimmi, ¹⁵ wano Baabaajo on andirimmi non e wano mi andiri Baabaajo on non, awa kadi mi okkitiray ngurndan an dān fii baali an dīn. ¹⁶ Midō mari baali goo kadi dī tawaaka e oo kula dōo. Dīn kadi bee si mi addu dī, dī nana hawa an kan, dī wona wuro wooto, dī wona e

ngaynaako gooto. ¹⁷ Baabaajo on no yidfi lan, ko fii mi okkitiray ngurndan an dan, mi hettitoya dan kadi. ¹⁸ Hay gooto sortataa dan e an, kono ko min tigi okkitirta dan. Midfo mari bawgal okkitirgol dan e bawgal hettugol dan. Dun ko yamiroore nde mi hebiri Ben an non.»

¹⁹ Sabu din kongudi, yeddondiral wadi hakkunde Yahuudiyankeebe ben kadi. ²⁰ Buy e mabbe tawi no wi'a: «Jinna no e oo. Oo ko feetudo. Ko fii hondun hedantodon mo?»

²¹ Tawi beya ben kadi no wi'a: «Dii kongudi hinaa di mo jinna. E hara jinnawii no waawi wuntinde bumbe?»

Fii no Iisaa Ajiraa

²² Tawi juldeere fii anditugol labbintineede *juulirde mawnde nden no wadude Yerusalaam, dun hawrondiri ko dabbunde. ²³ Tawi Iisaa no jinda ka *Tungarru Sulaymaana, dun ko ka juulirde mawnde. ²⁴ Onsay Yahuudiyankeebe ben hundi mo, be wi'i mo: «Ko haa honde tuma humpintaa men? Si tawii ko an woni *Almasiihu on, laaban men!»

²⁵ Iisaa kadi jaabii be, wi'i: «Mi yeetike on, kono on hoolaaki. Kuude de mi woni wadude den e innde Ben an no seeditii fii an. ²⁶ Kono on hoolotaako, bay wonaa on baali an. ²⁷ Kono baali an din kan hedoto lan, min midfo andi di, di jokkay lan kadi. ²⁸ Mi yeday di *ngurndan poomayankejan dan, hara di mulataa han kadi, awa kadi hay gooto ittataa di e juude an. ²⁹ Ben an, on Yedudo lan di, no mawni buri fow, awa hay gooto waawataa ittude di e juude Baabaajo on. ³⁰ Min e Baabaajo on ko men Goto.»

³¹ Yahuudiyankeebe ben hocci kadi kaaye fii fidugol mo. ³² Iisaa wi'i be kadi: «Mi hollii on kuude moyye buy iwruɗe ka Baabaajo on. E hara ko hongal e ɗen kuude wondon mi fidirde kaaye?»

³³ Onsay Yahuudiyankeebe ben jaabii mo, wi'i: «Men fidirtaa ma fii kuugal moyyal, kono ko fii ko hoynudaa kon, e tawde kadi an, ko a nedɗo, hida waɗitii Alla.»

³⁴ Iisaa jaabii be kadi, wi'i: «E hara windaaki ka Sariya mon: «Allaahu on daali: ko on allaaɓe.»ⁱ ³⁵ Bay non Alla noddirii bee be daaluyee makko on tuggaa e mun: «allaaɓe», e hin-le bindi ɗin montotaako, ³⁶ haray ko honno wi'irton on mo Baabaajo on subii, nuli ka aduna no hoynude, fii tun mi wi'ii ko mi *Bidɗo Alla? ³⁷ Si mi wadaali kuude Ben an ɗen, haray wota on hoolo lan. ³⁸ Kono si mi waɗii ɗe, hay si on hoolotaako lan, hoolee ɗe kanje kuude ɗen, fii no andiron faamon wonde Baabaajo on no e an, min kadi mido e makko.» ³⁹ Be ɗaɓɓi kadi no be nangira mo, kono o laawii be.

⁴⁰ Bay Iisaa iwii ɗon, o yilitii gafa Yurdayniwol ka Yaayaa *lootaynoo maande tuubuubuyee ɗon aranun, o daakii ɗon. ⁴¹ Yimbe buy ari e makko, tawi hibe wi'a: «Yaayaa kapun wadaali maande hawniinde woo, kono ko Yaayaa wi'i e hoore oo nedɗo kon fow ko goonga.» ⁴² Buy gomɗini mo ɗon.

11

ⁱ **10:34** 10.34 Zab. 82.6

Fii no Laazaru Nawniri haa o Maayi

¹ Gorko wi'eteeɗo Laazaru nawnuno ka saare *Betanii, ka Mariyatu e miɗan mun Mariyama hoɗunoo ɗon. ² Ko Mariyama on juurunoo angiri ka koyɗe Koohoojo on, o fittiri ɗe sukundu makko ndun. Tawi ko Laazaru oo nawnunooɗo woni bandiraawo makko on. ³ Onsay ben bandiraabe Laazaru ɗiɗo immini godɗo haa e Iisaa ko andinoya mo, wi'a: «Koohoojo, giɗo maa on no nawni.»

⁴ Bay Iisaa humpitike ɗun, o wi'i: «Wonaa ndee nawnare ɗoo warata mo, kono nde hol-lay mangural Alla ngal, fii no *Biɗɗo Alla on mawniniree sabu mayre.» ⁵ Ko fii hari Iisaa no yiɗi Mariyatu e Mariyama miɗpiraaɗo mun on, kaɗun e Laazaru bandiraawo maɓbe on. ⁶ Bay wonii o andii on no nawni, o wonti e nden nokkuure ka o wonnoo ɗon balɗe ɗiɗi.

⁷ Onsay o wi'i taalibaabe ben: «Yiltitoden ka diiwal Yahuuda.»

⁸ Taalibaabe ben wi'i mo: «Karamoko'en, ko neebaali koo, Yahuudiyankeebe ben no etaade no fidira on kaaye. E on yiltitoto ɗon?»

⁹ Iisaa kadi jaabii be, wi'i: «E nder jallal ngal hinaa saa'iiji sappoo e ɗiɗi? Awa si godɗo yaarii jalorma, o feggotaako, bay haray himo yi'irde ndaygu oo aduna. ¹⁰ Kono si godɗo yaarii jemma, o feggoto, ko fii haray ndayganaa mo.»

¹¹ Bawto ɗin konguɗi o wi'i be: «Laazaru, giɗo men on, ɗaanike, kono miɗo yahude fii findingol mo.»

¹² Taalibaabe ben wi'i mo: «Koohoojo, si tawii o ɗaani, o ndikkay.» ¹³ Tawi Iisaa ko yewti ko fii

mayde Laazaru nden, kono kambe be sikki ko fii doyngol tun o wowli.

¹⁴ Onsay Iisaa laabani be, o wi'i be: «Laazaru maayii. ¹⁵ Kono mido weltii fii mon tawde hari mi alaa ton fii no gomdiniron. Jooni yahren ka o woni ton.»

¹⁶ Onsay Tooma, jammaado Siwtaado on, wi'i taalibaabe heddiibe ben: «Mahen enen kadi, maayiden e makko!»

Fii no Iisaa Woniri Ummutal ngal e Ngurndan dan

¹⁷ Bay wonii Iisaa hewtii, o tawi Laazaru hebii balde nay ka yenaande. ¹⁸ Tawi hakkunde Betanii don e Yerusalaam yonaa kilomeeterji tati leydi. ¹⁹ Tawi Yahuudiyankeebe buy no ari ka Mariyatu e Mariyama fii yarlingol be mayde bandiraawo mabbe on. ²⁰ Bay wonii Mariyatu humpitike wonde Iisaa no arude, o yahi fottugol e makko, Mariyama kapun lutti joodaade ka suudu.

²¹ Mariyatu wi'i Iisaa: «Koohoojo, si tawno hidon doo, bandiraawo an on maayataano.

²² Kono haa jooni mido andi kala ko toridon Alla, Alla wadanay on.»

²³ Onsay Iisaa wi'i mo: «Bandiraawo maa on immitoto.»

²⁴ Mariyatu jaabii mo, wi'i: «Mido andi o immitoyto ka ummutal, dun ko ka jalaande sakkitorde.»

²⁵ Iisaa kadi wi'i mo: «Ko min woni Ummutal ngal e Ngurndan dan. Kala gomdindo lan wuuray, hay si o maayii non. ²⁶ Kala wurdo

gomdindo lan maayataa han kadi. Hidfa hoolii dūn?»

²⁷ Mariyatu wi'i mo: «Eyyo, yaa an Koohoojo, mido gomdini ko an woni Almasiihu on, Bidfo Alla, haanudo arude ka aduna on.» ²⁸ Bay kanko Mariyatu o wi'ii dūn, o yilitii, o noddoyi Mariyama mijjiraawo makko on, o wi'i mo e gundoo: «Karamoko'en no dōo, hiibe noddude ma.» ²⁹ Nde Mariyama nanirnoo dūn, o hawtii nde wootere, o yahi e makko. ³⁰ Tawi hari Iisaa naataali taho ka nder hofo, himo e nden nokkuure ka Mariyatu fottunoo e makko dōn. ³¹ Yahuudiyankeebe wondunoo e Mariyama ka suudu ben fii yarlingol mo yi'i himo hawtoo tun yalta, ben kadi jokki mo, ko fii hari hiibe sikka himo yahude wulloygol ka yenaande.

³² Bay wonii Mariyama hewtii ka Iisaa woni dōn, o yi'ii mo, o yani e ley koyde makko, o wi'i: «Koohoojo, si tawno hidon dōo, bandiraawo an on maayataano!»

³³ Bay Iisaa yi'ii himo wulla, awa kadi Yahuudiyankeebe be o ardi ben kapun kadi no wullude, dūn yurmi mo ka wonkii haa bernde makko jibii. ³⁴ Onsay kanko Iisaa o wi'i: «Ko honto surrudon mo?»

Be jaabii mo: «Koohoojo, seenee tinon!»

³⁵ Iisaa mbojji. ³⁶ Onsay Yahuudiyankeebe ben wi'i: «Ndaaree no be yidirnoo mo!»

³⁷ Wofbe e hakkunde mabbe wi'i: «Kanko, oo wuntinnoodo bumbe, e hara o waawataano wafude kadi hara oo nedfo maayaali?»

Fii no Iisaa Immintiniri Laazaru

³⁸ Dun yurmi Iisaa kadi, o ari ka yenaande, tawi ko fammeere ombiraande hayre. ³⁹ Iisaa wi'i: «Pottinee hayre nden.»

Mariyatu bandiraawo maydo on wi'i mo: «Koohoojo, o luubii jooni, ko fii ko balde nay on nii.»

⁴⁰ Kono Iisaa wi'i mo: «E hinaa mi wi'iino ma, si tawii hida gomdini, a yi'ay mangural Alla ngal?»

⁴¹ Onsay be pottini hayre nden. Iisaa banti gite mun den, fewtini dow, wi'i: «Baaba, mi weltanike ma fii ko jaabinandaa mi kon. ⁴² Min mido andi hida jaabinande lan saa'i kala, kono ko sabu bee yimbe dariibe doo mi wowliri, fii yo be gomdin wonde ko an nulimmi.»

⁴³ Bay wonii o wi'ii dfun, o ewnii ko tiidi, o wi'i: «Laazaru, yaltu!» ⁴⁴ Onsay maydo on yalti, tawi koyde den e juude den no habbiraa lincoy, himo buumiraa kasannge on.

Onsay Iisaa wi'i be: «Firtee mo, accon o yaha.»

⁴⁵ Onsay bay buy e Yahuudiyankeebe arnoobe ka Mariyama ben yi'ii ko Iisaa wadi kon, be gomdini mo. ⁴⁶ Kono wobbe e mabbe yahi tawoyi *Fariisiyaabe ben, andini ben ko Iisaa wadi kon. ⁴⁷ Onsay hooreebe *yottinoobe sadaka ben e Fariisiyaabe ben mottindiri dental fewjoobe ben, be wi'i: «Ko hondun wadeten? Ko fii oo neddo no wadude maandeeji hawniidi buy. ⁴⁸ Si en accii o jokkirii nii, fow gomdinay mo, awa kadi Roomiyankooobe ben aroyay jatta nokkuure men hormorde nden e jamaa men on.»

⁴⁹ Onsay goddo e mabbe no wi'ee Qayaafa, tawi ko on wonnoo yottinoowo mawdo sadaka e

nden hitaande don, o wi'i be: «Onon on faamaali huunde. ⁵⁰ Onon on andaa wonde no moyyani yimbe ben ka aaden gooto maaya fii jamaa on, hara jamaa on fow mulaali.»

⁵¹ Tawi ngol kongol hinaa e makko kanko tigi iwri, kono ko bay ko kanko wonnoo yottinoowo mawdo sadaka e nder nden hitaande don, o hiitii* wonde Iisaa no haani maayude fii jamaa *Isra'iila on. ⁵² Dun non hinaa fii oo jamaa tun, kono ko fii no faybe Alla saakitiibe ben mottindiriree, wona *moftal gootal. ⁵³ Gila nden jande be fottani fii warugol mo.

⁵⁴ Laatii tawi Iisaa jindataa han kadi e kene hakkunde Yahuudiyankeebe ben. O iwi don, o yahi e leydi kawtirndi e don ndin ka wulaa e saare no wi'ee Efrayima, o wondi don e taalibaaabe makko ben.

⁵⁵ Tawi juldeere Yahuudiyankeebe, don ko *Juldeere Yawtaneede nden, badike. Buy e yimbe leydi ndin yahi Yerusalaam fii yo be labbino ado Juldeere Yawtaneede nden hewtude.

⁵⁶ Tawi mo bee e maabe no dabba Iisaa ka *juulirde mawnde, wi'a: «Ko sikkudon? E hara o arataa ka juldeere few?» ⁵⁷ Tawi non hooreebe yottinoobe sadaka ben e Fariisiyaabe ben yamiriino wonde, si tawii goddo no andi ka o woni, yo o wowlu fii no be nangira mo.

12

*Fii no Debbo Juuriri Angiri ka Koyde Iisaa
(Mat. 26.6-13; Mrk. 14.3-9)*

¹ Balde jeegoo ado *Juldeere Yawtaneede nden, Iisaa ari ka wi'etee don *Betanii ka Laazaru, oo

mo o immintinnoo e hakkunde maybe ben. ² Be moyyinani mo don nafakka. Tawi ko Mariyatu wonnoo bannude, awa kadi Laazaru ko godɗo e wonnoobe jaamidude e makko ben. ³ Mariyama kadi yetti wa feccere liitir angiri laabundi, satta-cogguuri, no wi'ee «naar», o juuri ka koyde Iisaa, o fittiri koyde on den sukundu makko ndun, suudu ndun heewi urngol angiri ndin.

⁴ Onsay godɗo e taalibaabe makko ben, dun ko Yudaasi Iskariyyu, dun ko oo janfoytoodo mo, wi'i: ⁵ «Ko fii hondun en yeeyaali ndii angiri yeru *dinaruujj teemedde tati, okken misikinbe ben?»

⁶ Tawi o wiiraali dun wa si tawii himo aanannoo misikinbe ben, kono ko bay hari ko o ngujjo, awa kadi ko kanko joginoo bonfo on, o yettayno ko wadaa ton woo.

⁷ Kono Iisaa wi'i: «Terto mo, ko fii pande mi surrete o marirnoo ndii angiri. ⁸ Misikinbe ben kan, hidfon wondi e mabbe soono woo, kono min, on wondataa e an soono woo.

⁹ Tawi jamaa Yahuudiyankeebe duududo humpitike wonde himo doo. Be ari, tawi hinaa sabu Iisaa tun, kono ko fii yi'ugol Laazaru kadi, on mo o immintini e hakkunde maybe ben. ¹⁰ Hooreebe *yottinooobe sadaka ben aadii warugol Laazaru kadi, ¹¹ bay hari ko sabu makko wadi si Yahuudiyankeebe buy no sortaade e hakkunde mabbe, gomdina Iisaa.

Fii Naatugol Iisaa Yerusalaam

(Mat. 21.1-11; Mrk. 11.1-11; Luk. 19.28-40)

¹² Bimbi nden pande jamaa duududo ari fii juldeere nden, be humpitii kadi wonde Iisaa aray

Yerusalaam. ¹³ Onsay be yetti baape tugi, be yalti fii jabɓagol mo, be woni e ewnagol, wi'a:

«*Hosannaa!

Yo barki wonan oo wondo arude e innde Joomiraado on,

ɗun ko oo lando *Isra'iilayanke'en!»^j

¹⁴ Iisaa kadi tawi mbabun, o yawi e hoore makkun, o joodii wano windori non:

¹⁵ «Wota a hulu, yo jamaa *Siyuuna!

E hino lando maa on ka arata,

himo joodii e hoore fiikkun mbabba!»^k

¹⁶ Tawi taalibaaɓe makko ben faamaali fii ɗun fow taho, kono ɓay wonii Iisaa yentinaama ka mangural, onsay be anditi wonde ɗii piiji no windinoo fii makko, awa ko ɗun tigi laatinanaa mo.

¹⁷ Tawi yimbe wondunoobe e Iisaa ben fewndo ko o noddata Laazaru ka qaburu, o immintina mo e hakkunde mayɓe ben, no seeditaade fii ko be yi'i kon. ¹⁸ Ko sabu ɗun wadi si jamaa on ari, jabɓii mo, ko fii hari be nanii wonde o wadii nden maande hawniinde. ¹⁹ Tawi *Fariisiyaabe ben no wi'indirde: «On yi'ii en alaa waawude hay huunde, ɓay fow jökkii mo!»

Fii no Iisaa Hiitori fii Mayde mun nden

²⁰ Tawi *Gereekiyankeeɓe goo no e hakkunde yimbe yahunoobe rewugol Alla ben pande juldeere nden. ²¹ Be ɓadii oo wi'eteedo Filiipu mo Bayti-Sa'iida, ɗun ko e nder Jaliilu, be landii mo, be wi'i: «Moodibbo, meɗen faalaa yiidude e

^j **12:13** 12.13 Zab. 118.25 ^k **12:15** 12.15 Zak. 9.9

Iisaa!» ²² Filiipu kadi yahi, wowlani Andaraawu, onsay Andaraawu e Filiipu yahi, wowlani Iisaa.

²³ Onsay Iisaa jaabii be, wi'i: «Saa'i mo *Bii-Aaden on mawnintee e mun on hewtii. ²⁴ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, si abbere yanii e leydi, nde maayaali, nde wonay kayre tun, kono si nde maayii, nde rimay biibbe buy. ²⁵ Kala yidufdo ngurndan mun dan, dan hayriray mo, kono kala non apudof ngurndan mun dan ka aduna doo, haray ko fii *ngurndan poomayankejan o marani dan. ²⁶ Awa kala on kurkantoodo lan yo jokkan, ko fii ko ka mi woni don, ko don kurkaadu an ndun wonata. Kala non on kurkaniido lan, Baabaajo on teddinay mo.

²⁷ «Jooni bernde an nden jibike. E ko hondun mi wi'ata? Hara mi wi'ay: Baaba an, dandan oo saa'i? Oo'o, bay ko fii dun mi arani haa e oo saa'i. ²⁸ Baaba an, mawnin innde maa nden!»

Onsay hawa iwri ka kammu no wi'a: «Mi mawninii nde, mi mawninay nde kadi!» ²⁹ Jamaa wonnoodo don nani dun on wi'i ko riggannde, wobbe wi'i ko malaa'ikaajo wowlani mo.

³⁰ Iisaa wi'i kadi: «Hinaa fii an kaa hawa nanori, kono ko fii mon. ³¹ Ko jooni non aduna on jaawetee, bay ko jooni non lando aduna on bugetee ka yaasi. ³² Min non tuma mi townaa ka hoore leydi, mi pooditay yimbe ben fow e an.» ³³ Tawi ko o wowliri dun, ko fii hollugol ko honno o maayirta.

³⁴ Onsay jamaa on jaabii mo, wi'i: «Sariya on no wi'i men wonde *Almasiihu on woodete haa

poomaa. Haray ko honno non wi'irdaa bee Bii-Aaden on townee? Ko hombo non woni on Bii-Aaden?»

³⁵ Iisaa jaabii be kadi, wi'i: «Ndaygu no e hakkunde mon taho seeda. Yahee fewndo ka mardon ndaygu don, fii wota niwre nden juhu on. Ko fii on yahoowo e niwre andaa ka yahata.

³⁶ Awa fewndo ka mardon ndaygu don, hoolee ngu, fii no woniron faybe ndaygu ngun.» Bay Iisaa wi'ii don, onsay o yahi, o suudii be.

Fii no Yahuudiyankeebe ben Salori Gomdinde

³⁷ Fii kala o wadii wa dñi maandeeji hawniidi yeeso mabbe, kono be gomdinaano mo. ³⁸ Ko nii kongol ngol annabi Isaaya wowlunoo ngol laatori, don ko ka o wi'unoo don:

«Joomiraado, ko hombo gomdini waaju amen ngun?

E ko hombo sookewo Joomiraado on feppinanaa?» m

³⁹ Be waawataano hoolaade, bay wano Isaaya wi'irnoo non kadi:

⁴⁰ «Allaahu on wuminii be,
o uddii berde mabbe den,
fii wota be yiiru gite mabbe den,
e hita be faamir berde mabbe den,
haa be tuuba, o sellina be.»n

⁴¹ Ko don woni ko *Isaaya yewti, bay wonii o yi'ii darja Iisaa Almasiihu on, o yewti fii makko.

⁴² Kono e nder don, hay e hakkunde yeesoobe ben, buy e mabbe gomdini mo, kono sabu Fariisiyaabe ben be suusaali qirritaade, fii wota

be pottine ka juulirde, ⁴³ ko fii hari hibe yidfi weltingol yimbe ben furi weltingol Alla.

⁴⁴ Onsay Iisaa ewnii, wi'i: «Kala on gomdindo lan, haray wonaa min o gomdini, kono ko Nuludo lan on! ⁴⁵ E kala yi'udo lan, haray o yi'ii Nuludo lan on. ⁴⁶ Ko fii wonugol Ndaygu addimmi e oo aduna, hara kala gomdindo lan wonaali e nder niwre nden. ⁴⁷ Kala nanudo kongudi an din kadi, ronki di huutorde, hinaa min jaawoyta mo. Ko fii mi ariraali fii jaawugol aduna on, kono ko fii dandugol aduna on. ⁴⁸ Kala non bugitiido lan, salii jabude kongudi an din, no mari jaawoowo. Ko fii ko kongudi di mi yewti din jaawoyta mo ka palaande sakkitorde. ⁴⁹ Bay kongudi an din wonaa e an iwri, kono ko Baabaajo immindo lan on tigi yamirimmi ko mi haala e ko mi wi'a. ⁵⁰ Awa-le mido andi yamiroore makko nden ko nde ngurndan poomayankejan. E hin-le, ko mi wi'i kon, ko no Baabaajo on wi'irimmi non mi wowliri.»

13

Fii no Iisaa Sembiri Taalibaabe mun ben

¹ Bay *Juldeere Yawtaneede nden badike, tawi kanko Iisaa o andii saa'i makko iwugol e oo aduna, yaha ka Baabaajo on, hewtii. Kanko Iisaa himo yidunoo be makko ben e oo aduna doo haa ka rawnoode. ² E nder ko be nafotoo kon, tawi Ibuliisa wadii e bernde Yudaasi mo Sim'uunu Iskariiyu janfagol mo. ³ Nde tawnoo Iisaa no andi wonde Baabaajo on wattii fow e juude makko, awa kadi ko ka Alla o iwi, ko ka Alla kadi o ruttotoo, ⁴ o immii ka be paamaynoo

ɔon, o ɔortii burmusu makko on, o yetti lefol bagi, o daditii. ⁵ Onsay o wancini ndiyan e miran, o woni e sembugol taalibaabe ɓen, o fittira koyɗe maɓɓe ɔen bagi mo o daditinoo on.

⁶ Bay wonii o hewtii Sim'uunu Petruusu, on wi'i mo: «Koohoojo, ko an sembatammi?»

⁷ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko mi woni waɗude kon a faamataa ɗun fewndo ɗoo, kono a faamoyay ɗun onsay.»

⁸ Kanko Petruusu o wi'i mo: «Oo'o, a sembataa lan few!»

Iisaa kadi jaabii mo, wi'i: «Si mi sembaali ma, haray a alaa geɓal e an few.»

⁹ Onsay kanko Sim'uunu Petruusu o wi'i: «Koohoojo, awa hinaa koyɗe an ɔen tun, kono hay juude ɔen e hoore nden!»

¹⁰ Iisaa wi'i mo kadi: «Lootiiɗo hatonjinaa e lootagol si wonaa sembagol, ko fii o fow ko o laaɓuɗo. E hin-le ko on laaɓube, kono non hinaa on fow.» ¹¹ Ko fii hari himo andi janfotooɗo mo on. Ko ɗun waɗi si o wi'i: «Hinaa on fow woni laaɓube.»

¹² Bay wonii o gaynii ɓe sembude, o ɓornii burmusu makko on, o jottii, o wi'i ɓe: «On faamii fii koo ko mi waɗani on? ¹³ Hiɗon noddirammi Karamoko e Koohoojo. On wowlɗii goonga, ko fii ko mi ɗun. ¹⁴ Si tawii non min Koohoojo on, min Karamoko mon, mi sembii on, haray onon kadi hiɗon haani sembindirde. ¹⁵ Ko fii, mi waɗanii on misal, fii no onon kadi waɗiron wano mi waɗirani on non. ¹⁶ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kurkaadu ɓuraa jom mun teddude, nulaaɗo kadi ɓuraa nuludɗo ɗun on teddude.

¹⁷ Jooni non, bay on andii dʼun, si on huutorii, haray on malii.

¹⁸ «Hinaa non fii mon on fow mi wi'i dʼun, mido andi be mi subii ben. Kono bee ko windii kon laatoo:

«On mo mi hawtidi bireedi dartike lan.»ⁿ

¹⁹ «Ko dʼun wadi, gila jooni mi yeetoto on ado nden huunde hewtude, fii tuma nde hewtoyi yo on hooloyo ko min woni Wondo on. ²⁰ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kala jabudo mo mi nuloyta on, haray jabii lan, awa kadi kala jabudo lan, haray jabii Nuludo lan on.»

*Fii no Iisaa Fejjiniri fii Janfotoodo mo on
(Mat. 26.17-29; Mrk. 14.12-26; Luk. 22.7-23)*

²¹ Bay wonii kanko Iisaa o yewtii dʼun, bernde makko nden aani, o holli dʼundoo, o wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, goddo e mon janfoto lan.»

²² Onsay taalibaabe ben ndaarindiri, be jibii ko hombo o wi'i. ²³ Tawi goddo e taalibaabe ben, mo Iisaa yidunoo, no joodii ka sera taabal takko Iisaa. ²⁴ Onsay Sim'uunu Petruusu sowndii on, wi'i: «Lando ko hombo o woni wowlude fii mun.»

²⁵ On taalibaajo kadi ugginii ka fewndo bernde Iisaa, o wi'i: «Koohoojo, ko hombo woni on?»

²⁶ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko mo mi jullani kuntun bireedi ka mi paamata dʼon, mi jonni woo.» Onsay o julli bireedi on, o jonni Yudaasi mo Sim'uunu Iskariiyu. ²⁷ No Yudaasi hendornoo kun kuntun bireedi, Ibuliisa naati e bernde makko.

ⁿ **13:18** 13.18 Zab. 41.10

Iisaa wi'i mo: «Wadū ko wadataa kon hepa.»
²⁸ Kono hay gooto e be o jaamidaynoo ben faamaali ko fii hondun o wi'irani mo dūn. ²⁹ Nde tawnoo ko Yudaasi jogii bonfo on, wobbē ben sikki ko Iisaa wi'i mo wonde ko yo o soodu ko be handi e mun fii juldeere nden, maa okkorgol misikinbe ben goddun. ³⁰ Onsay Yudaasi yetti kuntun bireedi kun, yalti hepa, hari nibbii.

Fii Yamiroore Heyre nden

³¹ Bay wonii Yudaasi yaltii, Iisaa wi'i: «Jooni non *Bii-Aaden on mawninaama, awa kadi Alla mawniniraama mo. ³² Si tawii non Alla mawniniraama mo, Alla kadi mawninay mo immorde e mun, o mawnina mo kisan.»

³³ O wi'i kadi: «Ko onon yo faybe an, mido wondi e mon kadi seeda. On dabboyay lan, kono jooni mido yeetaade on onon kadi wano mi wiirunoo non hooreebe Yahuudiyankeebe ben: «Ka mi yahata ton on waawataa hewtude.»

³⁴ «Mido yamirde on yamiroore heyre: Yidindiree. Wano mi yidiri on non, onon kadi yidindiree. ³⁵ Si on yidindirii, fow anday ko on taalibaabe an.»

³⁶ Onsay Sim'uunu Petruusu wi'i mo: «Koohoojo, ko honto yahataa?»

Iisaa jaabii, wi'i: «Ka mi woni yahude ton a waawataa lan jukkude fewndo doo, kono a jokitoyay lan si neebii.»

³⁷ Petruusu wi'i mo fahin: «Koohoojo, ko hondun hadata mi waawe jukkude fewndo doo? Mi okkitiray ngurndan an dan fii maa!»

³⁸ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «A okkitiray ngurndan maa dan fii an? Ka haqiiqa haqiiqa

mi andinii ma, ndonto yoggataa few hara a yeddaali fii an haa timma laabi tati.»

14

Fii Laawol ngol e Goonga on e Ngurndan dan

¹ «Wota berde mon den aanu. Gomdinee Alla, gomdinin lan, min kadi. ² Wonundeeji buy no woodi ka galle Ben an. Si hinaano dun, harayno mi yeetike on, ko fii mido yahude parangol on wonunde. ³ Jooni si mi yahii, mi paranoyii on wonunde nden, mi aranoyay on, fii yo on wonoy onon kadi ka mi woni ton. ⁴ Ka mi woni yahude don, hidon andi ngol laawol.»

⁵ Kono Tooma wi'i mo: «Koohoojo, men andaa ka seenotodon ton. Ko honno non men andirta laawol ngol?»

⁶ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko min woni Laawol ngol e Goonga on e Ngurndan dan. Hay gooto waawataa yahude ka Baabaajo on si wonaa e an o rewri. ⁷ Si hidon andi lan, on andoyay kadi Ben an. Kono gila jooni hidon andi mo, awa kadi on yi'ii mo.»

⁸ Onsay Filiipu wi'i mo: «Koohoojo, hollu men Baabaajo on, dun haray yonii men.»

⁹ Iisaa wi'i mo: «Filiipu, koo ko mi neefi wondude e mon fow, e a andaali lan? Kala yi'udfo lan, haray yi'ii Baabaajo on. An non, ko honno wi'irtaa: «Hollu men Baabaajo on»? ¹⁰ A hoolaaki wonde mido humondiri e Baabaajo on, kanko Baabaajo on kadi himo humondiri e an? Dii kongudi di mi woni on wowlande, wonaa e an di iwri. Ko Baabaajo Wondo e an on

woni wadude kuude mun den. ¹¹ Gomdinee lan wonde mido humondiri e Baabaajo on, kanko Baabaajo on kadi himo humondiri e an. Si hinaa dun, gomdiniron bete sabu dee kuude de mi woni wadude. ¹² Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kala on gomdindo lan, kapun kadi waday kuude de mi wadata den, o wada ko buri mawnude, ko fii mido yaarude ka Baabaajo on. ¹³ Awa kala ko toridon e innde an, mi waday, fii no Baabaajo on mawniniree immorde e Bidfo on. ¹⁴ Si on torike godfun e innde an, mi waday dun.»

Fodaari fii Arugol Ruuhu Seniifo on

¹⁵ «Si hidon yidi lan, on doftoto yamirooje an den. ¹⁶ Min kadi mi toroto Baabaajo on, o yeda on Ballo goo, hara ko Wondoowo e mon haa poomaa: ¹⁷ on non ko Ruuhu Wondudo e Goonga mo aduna on waawataa jabude, bay be yi'ataa mo, be andataa mo. Kono onon hidon andi mo, bay himo humondiri e mon, awa kadi o hoday e mon. ¹⁸ Mi accataa wonon aliyatiimaabe, mi aray e mon. ¹⁹ E nder seeda nii aduna on yiitataa lan han kadi, kono onon on yi'ay lan. Bay mido wuuri, awa onon kadi on wuurray. ²⁰ Nden pande on andoyay wonde mido humondiri e Baaba an, onon kadi hidon humondiri e an, min kadi mido humondiri e mon. ²¹ Yidudo lan on ko jabudo yamirooje an den, doftii. Kala yidudo lan, Ben an yiday mo, min kadi mi yiday mo, mi hollitoo mo.»

²² Onsay oo wi'eteedo Yahuuda, (hara hinaa Yudaasi Iskariiyu), wi'i mo: «Koohoojo, ko

honno hollitortaa e amen menen tun, hara hinaa e aduna on?»

²³ Iisaa jaabii mo, wi'i : «Kala yidufdo lan doftoto kongol an ngol, Ben an yida mo, men ara e makko, men daakoo ka makko. ²⁴ Kala non on mo yidaa lan doftotaako kongudi an din. Ngol kongol ngol wondon e nanude hinaa e an iwri, kono ko e Baabaajo Nuludo lan on.

²⁵ «Mi yewtii on dun wa fewndo ko mi wondi e mon. ²⁶ Kono on Ballo, dun ko *Ruuhu Seniido mo Baabaajo on addoyta e innde an on, ko on jannoyta on kala huunde, andintina on kala ko mi wi'unoo on. ²⁷ Midu accande on buttu, ko buttu an ngun mi woni on okkude. Mi alaa on non okkirde wano aduna on okkirta non. Wota berde mon den jibo, wota de hulu kadi.

²⁸ «On nanii ko mi wi'i on kon wonde midu yahude, kono mi artoyay e mon. Si hidon yidunoomi, on weltorayno ko mi woni jaarude ka Baabaajo on kon, bay Baabaajo on no buri lan mawnude. ²⁹ Ko mi woni on wowlirande dii piiji jooni, ado di hewtude, ko fii nde di hewtoyi ko yo on gomdin. ³⁰ Mi yewtidoytaa e mon buy han kadi, ko fii lando aduna on no arude, kono o maraa bawgal woo e hoore an. ³¹ Kono aduna on no haani andude wonde midu yidi Baabaajo on, ko dun wadi si midu wadirde wano Baabaajo on yamirimmi non. Immee, iwen doo!»

15

Fii Dayyere e Caldi mun

¹ O wi'i be kadi: «Ko min woni dayyere tigi-tigiire nden, ko Baaba an woni Tutudo on. ² O

tayay kala salndu wonndu e an ndu rimataa, o feppita rimooji dfin fow haa di laaba fii yo di burtu rimude. ³ Dun-le wuren on wonii laabube sabu kongol ngol mi fejpinani on ngol. ⁴ Awa duumee e humagol e an, wano min kadi mi duumori e humagol e mon non. Ko fii salndu tun waawataa rimude, hara ndu sinjaaki e dayyere nden. Onon kadi wano non, si on humaaki e an, haray on waawataa rimude.

⁵ «Ko min woni dayyere nden, ko onon woni caldi dfin. Kala on humondirdo e an, wano min kadi mi humondiri e makko non, o rimay buy. Ko fii on waawataa wadude hay huunde e baawo an. ⁶ Kala mo humaaki e an, ko bugorteedo wa salndu tayaandu yoori, sifa dfin caldi ko moobeteedi, bugee ka yiite, sunnee. ⁷ Si on humike e an, kongudi an dfin kadi wonii e mon, haray toree kala ko faaladon, dun newnante on. ⁸ E hino no Baaba an mawninirtee: ko yo on rimu ko duudi, wonon taalibaabe an.

⁹ «Wano Baabaajo on yidirimmi non, ko non min kadi mi yidiri on. Tabitee e giggol an ngol. ¹⁰ Si on doftike yamirooje an den, wano mi doftori yamirooje Ben an den non, haray on tabitay e giggol an ngol, wano mi tabitiri e giggol makko ngol non. ¹¹ Ko mi yewtirani on nii ko fii yo weltaare an nden wonu e mon, e fii yo weltaare mon nden onon kadi wonu timmunde. ¹² E hino yamiroore nde mi yamiri on nden: Yidindiree wano mi yidiri on non. ¹³ Hay gooto alaa giggol burngol mawnude wa okkitirgol ngurndan mun dan fii yiibe mu'un ben. ¹⁴ Si on wadii ko mi yamiri on kon, haray

ko on yiɓɓe an. ¹⁵ Mi innataa on hande kadi kurkaadi, ko fii kurkaadu andaa ko jom mun waɗata. Mi wi'ii on yiɓɓe, ko fii ko mi andiri Ben an kon fow mi andinii on. ¹⁶ Awa kadi hinaa onon subii lan, kono ko min subii on, toɗɗii on kadi, fii yo on yahu rimoyon, kon ko rimuɗon lotta, e yo Baabaajo on yedu on kala ko toriɗon mo e innde an. ¹⁷ Ko mi yamiri on, ko yo on yiɗindir.»

Fii no Taalibaabe ben Apirtee ka Aduna

¹⁸ «Si aduna on non apii on, andee o apiino lan ko adii on. ¹⁹ Si tawiino ko on be oo aduna, aduna on yiɗayno on, ɓay ko on be makko, kono nde tawnoo hinaa on be oo aduna, awa kadi mi subike on e hakkunde oo aduna, ko ɗun waɗi si aduna on no joganii on ngayngu. ²⁰ Anditee ngol kongol ngol mi wi'unoo on wonde kurkaadu buraa jom mun teddude. Si be cuukkike lan, be cuukkoyto on onon kadi. Si be ɗoftike kongol an ngol, be ɗoftoyto konguɗi mon ɗin kadi. ²¹ Kono be waɗay on ɗun fow sabu innde an nden, ɓay be andaa Nuludo lan on. ²² Si tawno mi araali, maa mi wowlanaano be, harayno be felnaaki. Kono jooni non be alaa lamitorgal fii junuubaaji maɓɓe ɗin. ²³ Ko fii kala apuɗo lan, haray apii Ben an. ²⁴ Si tawno mi waɗaali e hakkunde maɓɓe ɗee kuude ɗe hay gooto waɗaali, harayno be felnaaki, kono jooni non be yi'ii, be apii lan, be apii Ben an. ²⁵ Kono bee ngol kongol windiingol ka Sariya maɓɓe laato, ɗun ko ngol wi'ungol: «Be apii lan e ɓaawo hujja.»»

²⁶ «Kono tuma Ballo on ari, dʒun ko on mo mi nulata e mon immorde e Baabaajo on, dʒun ko Ruuhu Wondudo e Goonga, on Ruuhu mo tawata ko iwruɗo ka Baabaajo on, o seeditanto lan. ²⁷ Awa onon kadi, on seeditanoyto lan, ko fii hiɗon wondunoo e an gila ka fudɗoode.»

16

¹ «Ko mi wowlirani on dʒun ko fii wota on faljinoye. ² Ko fii be yaltinoyay on ka juulirɗe, hay saa'i kadi aroyay nde tawata kala wardo on sikkay o wadɗi ko Alla yidɗi. ³ Ko be wadiroyta dʒun, ko bay be andaali Baabaajo on, be andaali lan kadi. ⁴ Ko mi wowlirani on dʒun, ko fii nde saa'i on hewtoyi, yo on anditoy wonde mi wowlaniino on dʒun. Ko haɗi mi wowlana on dʒun gila ka fudɗoode, ko fii hari mido wondi e mon.»

Fii Golle Ruuhu Seniido on

⁵ «Jooni non mido yiltitorde ka Nuludo lan on, kono hay gooto e mon landaaki lan ko honto mi yahata. ⁶ Bay mi wowlirii nii annde heewii e berɗe mon. ⁷ E hin-le mido wowlande on goonga, no moyyani on ka mi yaha. Ko fii si mi yahaali, Ballo on arataa e mon. Kono si mi yahii, mi nulay mo e mon. ⁸ Tuma o aroyi, o weebitanay aduna on fii junuubu e peewal e jaawoore: ⁹ ka banɗe junuubu, ko bay hari be hoolaaki lan, ¹⁰ ka banɗe peewal, ko bay mido yaarude ka Baabaajo on, awa kadi on yiitataa lan han kadi, ¹¹ ka banɗe jaawoore, ko bay lando oo aduna jaawaama.

¹² «Midfo mari fahin piiji buy ko mi yewta on, kono on waawataa faamude dī fewndo doo.
¹³ Tuma on Ruuhu Wondudo e Goonga ari, o ardoyto on e kala goonga, ko fii kongudī makko dīn wonaa e makko iwroyta, kono o yewtoyay kala ko o nani, o yewta on kadi fii piiji aroyaydī.
¹⁴ O mawninoyay lan, ko fii o yettoyay e ko wonanimmi kon, o feppinana on. ¹⁵ Ko fii, kala ko Baabaajo on jeyi ko min wonani. Ko dūn wadī si mi wi'i wonde, o yettay e ko an kon, o feppinana on.

Fii no Iisaa Wakkiliniri Taalibaaɓe mun ben

¹⁶ «Si burii nii seeda, on yiitataa lan han kadi, onsay si nettii seeda, on yiitoyay lan kadi.»

¹⁷ Onsay wobbe e taalibaaɓe ben wi'indiri: «Ko hondun oo woni en wi'ude: si burii nii seeda, en yiitataa mo hande kadi, e hoore dūn si nettii seeda en yiitay mo, e himo yaarude kadi ka Baabaajo on.» ¹⁸ Tawi ko be woni wi'ude: «Ko hondun o wi'i doo: «Si burii nii seeda»? En andaa ko hondun o woni wowlude.»

¹⁹ Bay Iisaa andii wonde hiɓe faalaa mo landaade, onsay o wi'i be: «Hidfon landondira fii koo ko mi wi'i: «Si burii nii seeda on yiitataa lan han kadi, awa kadi si nettii seeda on yiitay lan.»

²⁰ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, on wulloyay feson, aduna on kaɗun weltoo, wonoyon e nder annde, kono annde mon nden wattoyte weltaare.

²¹ Nde debbo no jibina, haray himo e annde, ko fii haray saa'i muuseendi hewtanii mo. Kono si o jibinii, haray o anditoytaa hande kadi fii ndin muuseendi makko, sabu weltaare ko o jibini boobo on kon. ²² Onon kadi hidfon mari annde

jooni, kono mi yiitidoyay e mon kadi, berde mon den weltoyto. Onsay hay gooto ittooytaa weltaare mon nden. ²³ E nden jalaande, on landotaako lan fii hay huunde hande kadi, ko fii, ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, Baabaajo on okkay on kala ko toridon e innde an. ²⁴ Ko fii haa jooni on toraaki hay huunde e innde an. Toree, on hebay, fii no weltaare mon nden timmira.

²⁵ «Ko mise mi yewtiri on dun fow. Saa'i no aroya mo tawata mi yewtirtaa on mise hande kadi, kono hara ko no laabiri poy mi yewtirta on fii Baabaajo on. ²⁶ Nden pande on toroyto e innde an, kono mi wi'aali on wonde mi toranoyto on Baabaajo on, ²⁷ ko fii haray Baabaajo on tigi no yidi on. Ko wadi si kanko tigi o yidi on, ko bay hari on yidiino lan, awa kadi on gomdiniino wonde ko ka makko kanko Alla mi iwi. ²⁸ Ko ka Baabaajo on mi iwi, mi ari e oo aduna. Jooni non mido iwude e oo aduna, mi yaha ka Baabaajo on.»

²⁹ Onsay taalibaabe makko ben wi'i mo: «E hino jooni non hidon wowlude no laabiri, e on alaa wowlirde mise woo. ³⁰ Jooni non meden andi wonde hidon andi kala huunde, awa kadi jaraa ka goddo landoo on. Ko dun wadi si meden gomdini wonde ko ka Alla iwrudon.»

³¹ Iisaa kadi jaabii be, wi'i: «On gomdini jooni? ³² Awa e hino saa'i no arude, dun-le wuren o hewtii, ka tawata on saakitete, mo kala yaara sengo, accon mi min tun. Kono haray mi weddaaki ko fii Baabaajo on no wondi e an.

³³ «Ko mi wowlirani on nii, ko fii yo on hebu buttu e an. On heboyay satteendeeji e oo aduna,

kono wakkilee, ko fii min mi foolii aduna on!»

17

Fii no Iisaa Tororani Taalibaabe mun ben

¹ Bay wonii o wowlirii nii, onsay Iisaa banti gite den, o fewti ka dow, o wi'i:

«Baaba an, saa'i on hewtii. Mawnin Bid'fo maa on, fii no Bid'fo maa on mawninira fii maa, ² wano yedirdaa mo bawgal e hoore kala ned'fo non, fii no o yedira kala mo okkudaa mo *ngurndan poomayankejan. ³ Ngurndan poomayankejan dan ko yo be ande an Alla Bajjo Goongaajo on, e Iisaa Almasiihu, mo nuludaa on. ⁴ Mi mawninii ma ka hoore leydi, mi timminii kuude de yamirdaa mi wadugol den. ⁵ Jooni non an kadi, yo Baaba an, mawninan takko maa tigi, hara ko mangu ngu mi joginoo takko maa ngun ado aduna on woodeede.

⁶ «Mi feppinii innde maa nden e hakkunde yimbe be okkudaa mi ka aduna doo ben. Ko an be wonannoo, a okkii lan be, awa be doftike daaluyee maa on. ⁷ Jooni be andii wonde ko yedudaa mi kon fow ko e maa iwri. ⁸ Ko fii, mi hewtinii be daaluyeeji di jonnudaa mi din, be jabii di, awa be andii ka haqiiqa wonde ko ka maa mi iwi, awa kadi be gomdinii wonde ko an nulimmi. ⁹ Ko ben mi woni toranaade. Hinaa aduna on mi woni toranaade, kono ko be yedudaa mi ben, bay ko be maa. ¹⁰ Wano tawiri non kala ko mi jeyi ko an jeyi, awa kadi kala ko jeyudaa ko min jeyi, e hoore dun ko e mabbe mangu an ngun feepiri. ¹¹ Hande kadi mi alaa e oo aduna. Kambe hibe ka

aduna, min mido yahude ka maa. Yaa Baabaajo *Seniido, hiwir be innde maa nde okkudaa mi nden, fii no be wonira gooto wano wonirden gooto non. ¹² Fewndo mi wondi e mabbe, mi marirno be innde maa nde okkudaa mi nden, mi hiwi be. Hay gooto e mabbe majjaali, si hinaa muuyanaado hayrugol on, fii no ko *hiitanoo ka defte kon laatora.

¹³ «Jooni non mido yahude ka maa. Ko mi yewtiri dun ka aduna doo, ko fii no weltaare an nden timmira e mabbe. ¹⁴ Mi hewtinii be kongol maa ngol. Aduna on apii be, bay be jeyaaka e oo aduna, wano tawiri non min kadi mi jeyaaka e oo aduna. ¹⁵ Mi toraaki ma yo a suutu be e oo aduna, kono ko yo a dandu be Bondo on. ¹⁶ Be jeyaaka e oo aduna, wano tawiri non min kadi mi jeyaaka e oo aduna. ¹⁷ Ko daaluyee maa on woni goonga on, wadu be be maa rewruude e goonga on. ¹⁸ Wano nulirdaa mi non ka aduna, min kadi mi nulirii be non e oo aduna. ¹⁹ Min kadi non mi waditike mo maa fii mabbe, fii yo kambe kadi be wadito be maa rewruude e goonga on.

²⁰ «Hinaa non kambe tun mi woni toranaade, kono hay gomdinoyoo be lan ben sabu kongudi mabbe din, ²¹ fii no be fow, be wonira gooto wano an Baabaajo on wonirdaa e an non, min kadi mi woniri e maa non. Kambe kadi, yo be wonir non e men fii no aduna on gomdinira wonde ko an nulimmi. ²² Min non mi okkii be mangu ngu yedudaa mi ngun, fii no be wonira gooto, wano wonirden gooto non. ²³ Mi wona e mabbe, an kadi, wonaa e an, fii no be wonira gooto few, e no aduna on andira wonde a nulli

lan, awa kadi a yidii be wano yidirdaa mi non.

²⁴ «Baaba an, mido yidi yo be okkudaa mi ben wonu ka mi woni don, fii no be yi'ira mangu an ngu yedudaa mi ngun, bay a yidiino lan ado aduna on woodeede.

²⁵ «Baaba an Feewudo, aduna on andaali ma, kono min, mi andii ma, awa bee doo kadi andii ko an nulimmi. ²⁶ Mi andinii be innde maa nden, awa kadi mi andinay be, fii no giggol ngol yidudaa mi ngol wonira e maɓɓe, min kadi mi wona e maɓɓe.»

18

Fii no Iisaa Nangiraa

(Mat. 26.47-56; Mrk. 14.43-50; Luk. 22.47-53)

¹ Bay Iisaa gaynii toraade, o yaltidi e taalibaabe makko ben, be yahi e gafa joolol no wi'ee Kidruuna ka tutateeri woni, o naatidi don e taalibaabe makko ben. ² Tawi Yudaasi, dun ko janfotoodo mo on, no andunoo nden nokkuure, ko fii hari Iisaa e taalibaabe mun ben no moobondiraynoo don soono woo. ³ Yudaasi ardi e dental suufaabe e yeesoobe goo, be tawata ko hooreebe *yottinoobe sadaka e *Fariisiyaabe ben immiini, be yahi ka o woni don, tawi hibe jogii lampuui e jowli e jogaaji. ⁴ Nde tawnoo Iisaa no andi ko arata mo e hebude kon fow, o badii be, o wi'i: «Ko hombo dabbiton?»

⁵ Ben jaabii mo, be wi'i: «Ko Iisaa, oo jeyaado Naasirata.»

O wi'i be kadi: «E hino lan.» Tawi Yudaasi, janfiido mo on, no wondi e maɓɓe. ⁶ Fewndo ko Iisaa wi'i be «e hino lan», be yiltitori bawre-bawre, be yani ka leydi.

⁷ O landitii be, o wi'i: «Ko hombo wondon dabbitude?»

Be wi'i fahin: «Ko Iisaa, oo jeyaado Naasirata.»

⁸ Iisaa jaabii be fahin, wi'i: «Mi innii on: e hino lan. Si tawii ko min wondon dabbitude, accitee bee doo, be yaha.» ⁹ Ko nii kongol ngol o wi'unoo ngol laatori wonde: «Hay gooto e be jonnudaa mi ben hayirraali lan.»P

¹⁰ Tawi Sim'uunu Petruusu no jogii kaafa. Onsay o sorti ka, o soppi kurkaadu yottinoowo mawdo sadaka on, o itti mo nowru naamuru ndun. Tawi ndun kurkaadu no wi'ee Malkuusa.

¹¹ Tun Iisaa wi'i mo kanko Petruusu: «Wattu kaafa maa kan ka holgo! A sikku mi yarirtaa jardukun tampere kun Baaba an yedimmi kun?»

Fii no Iisaa Addiraa Yeeso Hooreebe Diina ben (Mat. 26.57-58; Mrk. 14.53-54; Luk. 22.54)

¹² Onsay ngal dental suufaabe e hooreejo mun e yeesoobe Yahuudiyankeebe ben nangi mo kanko Iisaa, be habbi. ¹³ Be nabiri mo taho ka Hannaana, on ko esiraawo Qayaafa, yottinoowo mawdo sadaka on e nden hitaande. ¹⁴ Awa kadi ko Qayaafa on waajinoo Yahuudiyankeebe ben wonde no furi ka aaden gooto maaya fii jamaa on.

Fii no Petruusu Yeddiri fii Iisaa

(Mat. 26.69-75; Mrk. 14.66-72; Luk. 22.54-62)

¹⁵ Sim'uunu Petruusu e taalibaajo goo jokkita Iisaa. Tawi yottinoowo mawdo sadaka on no andi on taalibaajo, o naatidi e Iisaa ka nder tata yottinoowo mawdo sadaka on. ¹⁶ Kono Petruusu kapun wontiri ka binde baafal ka baawo. Oya

taalibaajo, mo yottinoowo mawdo sadaka on an-dunoo on, yalti, yewti debbo aynoowo dambugal ngal, o naadi Petruusu. ¹⁷ On kurkaadu aynudo dambugal ngal wi'i Petruusu: «E hara an kadi, hinaa a tawdaado e bee taalibaabe oo neddo?»

O jaabii: «Wonaa mi tawdaado e mabbe.»

¹⁸ Tawi kurkaadi din e aynoobe ben, dun ko darinoobe don ben, no hubbi yiite, ko fii hari jaangol ngol no woodi, be woni e iwlagol. Tawi Petruusu kadi no wondi e mabbe, no iwloo.

¹⁹ Onsay yottinoowo mawdo sadaka on landii Iisaa fii taalibaabe mun ben e fii ko o jannaynoo kon. ²⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Mi yewtayno aduna on e kene. Ko mi jannaynoo kon fow ko ka juulirde e ka *juulirde mawnde ka Yahuudiyan-keebe ben fow fottaynoo don. E hoore dun mi wowlaali hay fus e gundoo. ²¹ Ko hondun non landortaa mi? Lando nanirbe lan ben ko hondun mi wowlani dun. E hino hibe andi ko mi wi'i kon.»

²² Bay Iisaa wi'ii dun, goddo e ben aynoobe wonnoobe don bantii Iisaa, e hoore himo wi'a: «Ko nii jaabortaa yottinoowo mawdo sadaka on?»

²³ Iisaa jaabii, wi'i: «Si mi wowlai ko boni, hollu ko hondun e ko boni. Si tawii non ko ko moyyi mi wowli, haray ko hondun piyirtaa mi?»

²⁴ Onsay Hannaana feyyini mo ka Qayaafa, dun ko ka yottinoowo mawdo sadaka on, e hoore himo habbi.

²⁵ Tawi kapun Sim'uunu Petruusu no darii don, no iwloo. Onsay be wi'i mo: «An kadi, hinaa a goddo e taalibaabe makko ben?»

O yeddi, o wi'i: «Hinaa mi taalibaaajo makko few!»

²⁶ Onsay godɗo e kurkaadi yottinoowo mawɗo sadaka on, ɗun ko musiddo oo mo Petruusu ittunoo nowru mun, wi'i: «Taw si hinaa an e makko mi yi'idi ka tutateeri?»

²⁷ Petruusu yeddi ɗun kadi. Tun ndontoori ndin yoggi.

Fii no Pilaatu Landori Iisaa

(Mat. 27.1-2, 11-26; Mrk. 15.1-15; Luk. 23.1-7, 13-25)

²⁸ Bay ɓe iwii ka Qayaafa, ɓe nafi Iisaa ka suudu laamu. Tawi ko ka subaka, laatii kamɓe tigi ɓe naataali ka suudu laamu fii wota ɓe tuunintino, fii no ɓe jaamira ka *Juldeere Yawtaneede. ²⁹ Onsay Pilaatu lando on yalti, tawoyi ɓe, o wi'i ɓe: «Ko felloore honde wondon fawude oo nedɗo?»

³⁰ Ben jaabii, wi'i: «Si tawno o wad'aano bone, men addantaano ma mo.»

³¹ Ko e hoore ɗun Pilaatu wi'i ɓe: «Yettee mo, onon tigi, jaawiron mo sariya mon on.»

Kono Yahuudiyankeɓe ɓen wi'i mo: «Men newnanaaka warugol godɗo.» ³² (Tawi ko nii kongol ngol Iisaa wi'unoo ngol laatorta fii ɓangingol ko mayde honde o maayata.)

³³ Onsay Pilaatu naatiti ka suudu laamu, o noddi Iisaa, o landii mo, o wi'i: «Hara ko an woni lando Yahuudiyanke'en?»

³⁴ Iisaa jaabii mo, wi'i: «E ko an wowlani ɗun hoore maa, kaa ko wobɓe wowlan-maa ɗun fii an?»

³⁵ Pilaatu kadi jaabii mo, wi'i: «E hara ko mi Yahuudiyankeɓe? Ko jamaa maa on e hooreɓe

yottinoobe sadaka ben wattu-maa e juude an. Ko hondun wadufaa?»

³⁶ Iisaa jaabii mo fahin, wi'i: «Laamateeri an ndin hinaa jeyaandi e oo aduna. Si tawno laamateeri an ndin ko jeyaandi e oo aduna, kurkaadi an dīn habanayno lan fii wota mi watte nun e juude Yahuudiyankeebe ben. Kono laamateeri an ndin hinaa jeyaandi ley gaa.»

³⁷ Onsay Pilaatu wi'i mo: «Ko a lando-le?»

Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko ko wowludon kon onon tigi, ko mi lando. Ko sabu dūn mi hebiraa e ko fii dūn mi arani ka aduna: ko fii seeditanagol goonga on. Kala jeyaado e goonga hedoto kongol an ngol.»

³⁸ Pilaatu wi'i mo fahin: «Ko hondun woni goonga?»

Bay wonii o wi'ii dūn, o yalti kadi, o tawi Yahuudiyankeebe ben, o wi'i be: «Min mi yi'aali hujja woo fawudo mo donkineede. ³⁹ Kono Juldeere Yawtaneede kala, no woowi ka mi accitana on kasoojo gooto. Hara hidon yidi yo mi accitan on lando Yahuudiyanke'en?»

⁴⁰ Onsay be ewnii, be wi'i: «Kono hinaa non oo doo, ko Barabaasi!» Tawi-le Barabaasi ko murtunoodo.

19

Fii no Iisaa Naawiraa Happanaa Wareede

¹ Onsay Pilaatu yamiri yo be naḅu Iisaa, be focca. ² Suufaabe ben kadi sacci katanwol bulle, be wadi ngol ka hoore Iisaa, be borni mo kadi

dolokke bodfeejo.¶ ³ Be badii mo kadi kanko Iisaa, be wi'i: «Salminaango e maa, yaa an lando Yahuudiyankeebe!» Be helloo mo bante kadi.

⁴ Pilaatu yaltiti fahin, wi'i hooreebe Yahuudiyankeebe ben: «Awa mido yaltinande on mo fii no andiron wonde mi yi'aali hujja woo fawudo oo donkineede.» ⁵ Onsay Iisaa yalti, tawi katanwol bulle ngol no ka hoore makko, himo bornii kadi dolokke bodfeejo. Pilaatu wi'i be: «E hino aaden on!»

⁶ Bay hooreebe *yottinoobe sadaka ben e sufaabe ben yi'ii mo, be ewnii, be wi'i: «Fempee mo! Fempee mo!»

Pilaatu kadi wi'i be: «Yettee mo onon tigi, fempon. Ko fii min mi yi'aali hujja fawudo mo donkineede.»

⁷ Yahuudiyankeebe ben jaabii fahin, wi'i: «Meden mari Sariya, tippude e on Sariya himo haani wareede, ko fii himo waditii *Bidfo Alla!»

⁸ Bay Pilaatu nanii ngol kongol, o burti hulude.

⁹ Onsay o naatiti ka nder suudu laamu, o wi'i Iisaa: «Ko honto iwudfaa?» Kono laatii Iisaa jaabaaki mo. ¹⁰ Pilaatu wi'i mo kadi fahin: «A wowlantaa lan? E a andaa mido mari feere accitugol ma, maa fempugol ma?»

¹¹ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «A hebataa feere woo e hoore an si hinaa taw hara a yeda immorde ka dow. Ko dun wadi, on wattudo lan e juude maa fawtike junuubu burdo mawnude.»

¹² Gila e on saa'i don, tawi Pilaatu no dabbude no accitira mo, kono Yahuudiyankeebe ben woni e ewnagol wi'a: «Si a accitii mo, haray hinaa

a gido lando mawdo Roomu on! Ko fii kala waditiido lando, haray hollitike ko o gapo lando mawdo Roomu on!»

¹³ Bay Pilaatu nanii din kongudi, o yaltini lisaa ka yaasi, kanko Pilaatu o joodii ka jaawirde e nokkuure no wi'ee «Meltaande», nden no wi'ee kadi e haala Yahuudiyanke «Gabbata». ¹⁴ Tawi ko jande hebulanagol *Juldeere Yawtaneede nden, wa ka tumbere jalorma, o wi'i Yahuudiyankeebe ben: «E hino Lando mon on!»

¹⁵ Kono be ewnii, be wi'i: «Yo o ware! Yo o ware! Fempee mo!»

Pilaatu kadi landii be: «Yo mi fempu Lando mon on?»

Onsay hooreebe yottinoobe sadaka ben jaabii mo, wi'i: «Menen men maraa lando goo si wonaa lando mawdo Roomu on!»

¹⁶ Onsay o watti mo e juude maɓbe fii yo o fempe. Kambe kadi be yetti lisaa, be nabi.

Fii no Iisaa Fempiraa

(Mat. 27.32-44; Mrk. 15.21-32; Luk. 23.26-43)

¹⁷ Iisaa yalti e nden saare, himo rondanii hoore makko *leggal altindiraangal ngal. O sutanii nokkuure wi'eteende Golgotaa e haala Yahuudiyanke, ko woni firo dun ko «Nokkuure Laalagal Hoore». ¹⁸ Ko don be fempu mo won-dude e yimbe dido goo, mo bee e maɓbe sengo goo, kanko Iisaa o woni ka hakkunde.

¹⁹ Pilaatu windi, wadi ka dow leggal altindiraangal: «Iisaa oo jeyaado Naasirata, Lando Yahuudiyanke'en.» ²⁰ Buy e Yahuudiyankeebe ben jangi kon ko windii, ko fii nden nokkuure nde Iisaa fempaa e mun no battinoo saare

nden, tawi dɪn bindi ko e haala Yahuudiyanke e haala Roomiyanke e haala Gereekiyanke windii.

²¹ Onsay hooreeɓe diina Yahuudiyankeeɓe ɓen wi'i Pilaatu: «Wota a windu ko o lando Yahuudiyankeeɓe ɓen, kono windu: O wi'ii wonde ko kanko woni lando Yahuudiyankeeɓe ɓen.»

²² Kono Pilaatu jaabii ɓe, wi'i: «Ko mi windi kon mi windii.»

²³ Bay wonii suufaabe ɓen fempii Iisaa, ɓe yetti concii makko dɪn, ɓe wadɪ dɪ pecce nay, suufaajo kala hebi feccere. Be yetti kadi fokiya makko on, tawi on hinaa jo'aado, ko o alluwal gootal gila dow haa ley. ²⁴ Onsay ɓe wi'indiri:

«Wota en seeku mo. Waden urɓa, dɪn hollay ko hombo o wonanta.» Tawi dɪn ko fii ko bindi dɪn *hiitinoo kon no laatora, dɪn ko:

«Be senditii concii an dɪn, ɓe wadɪ fokiya an on urɓa.»^r

Ko dɪn suufaabe ɓen wadɪ.

Fii Mayde Iisaa nden

(Mat. 27.45-56; Mrk. 15.33-41; Luk. 23.44-49)

²⁵ Tawi yumma makko e miɓɓiraawo yumma makko, dɪn ko Mariyama sonna oo wi'eteeɗo Kulopaasi, e Mariyama Magaduuna no darii ka binde leggal altindiraangal ngal Iisaa fempaa e mun ngal. ²⁶ Bay Iisaa yi'ii yumma mun,

awa kadi oo taalibaajo mo o yiɗi no darii takko yumma makko, onsay o wi'i yumma makko: «Neene, ko on dɪn woni biɗɗo mon on.» ²⁷ O wi'i taalibaajo on kadi: «E hino dɪn yumma maa.» Gila e on saa'i dɪn, taalibaajo on naɓi Mariyama neene Iisaa ka mun.

^r **19:24** 19.24 Zab. 22.19

*Fii Mayde Iisaa nden**(Mat. 27.45-56; Mrk. 15.33-41; Luk. 23.44-49)*

²⁸ Bawto dūn, nde tawnoo Iisaa no andi wonde fow huubii, o wi'i: «Midfo d'ondaa!» fii ko bindi dīn wi'i kon no laatora. ²⁹ Tawi loonde tew njaram lammudan no dōn. Be wadī linsere e salndu leggal no wi'ee *hisoopu, be yolli nde ka ndiyan, be banni ka hunduko makko. ³⁰ Bay wonii o yettii dān njaram, o wi'i: «Fow laatike!» Bawto dūn o liiyi hoore nden, o timmi.

³¹ Nde tawnoo nden pande ko hebulanagol fii *jalaande fowteteende nden e tawde kadi nden jalaande ko mawnde. Tawi Yahuudiyankeebe ben faalaaka yo fureeji dīn acce ka ledde altindi-raade. Onsay be torii Pilaatu yo koyde fureeji dīn hele si dī ittee dōn. ³² Onsay suufaabe ben ari heli koyde arano on e oya kadi mo o fempidanoo e mun. ³³ Bay wonii be hewtii Iisaa, be tawi o maayiino, laatii be helaali mo koyde dēn. ³⁴ Kono goddo e suufaabe ben tufiri mo conkenwal ka beccal, tun ndiyan e yiiyan yalti. ³⁵ Yi'udo mo on seeditike, awa seedee makko on ko goonga. Kanko non himo andi ko goonga o wowli, fii onon kadi no gomdīniron. ³⁶ Dun wadiri fii ko bindi dīn wi'i kon no laatora wonde: «Yi'al makko woo heletaake.»^s ³⁷ Nokku goo bindi dīn no wi'i kadi: «Be ndaaray mo be tufi on.»^t

Fii no Iisaa Surriraa

³⁸ Bawto dūn goddo no wi'ee Yuusufu jeyaado Raamati, tawi on ko taalibaajo Iisaa nun, kono

^s **19:36** 19.36 Egg. 12.46, Ada. 9.12, Zab. 34.21 ^t **19:37** 19.37 Zak. 12.10

ko e nder gundoo sabu tawde himo hulunoo hooreeɓe Yahuudiyankeeɓe ɓen, o torii Pilaatu yo o newnan mo o yetta furee Iisaa on. Pilaatu newnani mo. Onsay o ari, o yetti furee on. ³⁹ Nikodiyuusu oo yahunoodo ka Iisaa jande goo jemma, o ari kadi, o addori wa kiloo cappande tati tiiri jillaandi *mirri. ⁴⁰ Onsay ɓe yetti furee Iisaa on, ɓe tumbi e kasanngɛ wondude e urngallooji, ɓay tawi ko ɗun woni naamu Yahuudiyankeeɓe ɓen fii surrugol. ⁴¹ Tawi tutateeri no e nden nokkuure nde o fempaa e mun, e nder ndin tutateeri kadi tawi no ton qaburu keso mo hay gooto surraaka e mun taho. ⁴² Nde tawnoo nden jande ko palaande nde Yahuudiyankeeɓe ɓen woni hebulanaade fii aseweere nden, awa kadi ko on qaburu ɓuri ɓadaade, ɓe surroyi Iisaa e on qaburu.

20

Fii Immitagol Iisaa Almasiihu on

(Mat. 28.1-8; Mrk. 16.1-10; Luk. 24.1-12)

¹ E alat, ɗun ko jallal aranal e nder yontere nden, Mariyama jeyaado Magaduuna dawi bimbi law ka yenaande, tawi hentaaki taho. O tawi hayre nden ittaama ka yenaande. ² Onsay o dogi, o tawoyi Sim'uunu Petruusu e oya taalibaajo mo Iisaa yidunoo, o wi'i ɓe: «Be ittii Kooohoojo on ka yenaande, men andaa ko honto ɓe wadi mo!»

³ Onsay Petruusu e oya taalibaajo yalti, yaari ka yenaande. ⁴ Be ɗidoo non ɓe dogi, kono oya taalibaajo dogi ɓuri Petruusu, o adii hewtude

ka yenaande. ⁵ O ugginii, o yi'i kasanng'e on ka waalii, kono o naataali. ⁶ Sim'uunu Petruusu iwtirnoodo baawo makko on kapun kadi hewti, o naati ka nder yenaande, o haynii kasanng'e on no waalii don ⁷ e lefol wadanoongol ka hoore Iisaa ngol, tawi ngol wondaa e kasanng'e on, kono tawi hingol taggaa, hingol feere. ⁸ Onsay oya taalibaajo, adinoodo hewtude ka yenaande kapun kadi naati, o yi'i, o hoolii. ⁹ Tawi hari be faamaali taho ko bindi d'in wi'i kon wonde himo haani immitaade e hakkunde maybe ben. ¹⁰ Onsay kambe taalibaabe ben be yilitii ka mabbe.

*Fii no Iisaa Feepirani Mariyama Magaduuna
(Mrk. 16.9-11)*

¹¹ Tawi Mariyama Magaduuna no darii ka baawo yenaande no wulla. E nder ko o wullata kon, himo ugginii, himo ndaara nder yenaande nden. ¹² O yi'i malaa'ikaabe dido borniibe daneeji no joodii ka furee Iisaa on waalinoo don, goddo on telen ka hoore, oya on telen ka koyde.

¹³ Ben wi'i mo: «Debbo ko hondun wullataa?»

Kanko debbo on o jaabii be, o wi'i: «Ko fii be ittii doo Koohoojo an on, mi andaa ka o wad'iraa.» ¹⁴ E nder ko o wi'ata d'un kon, o yeyyitii, o yi'i Iisaa no darii, kono tawi o andaa wonde ko Iisaa non.

¹⁵ Onsay Iisaa wi'i mo: «Debbo ko hondun wullataa e ko hombo dabb'itataa?»

Nde tawnoo himo sikka ko golloowo ka tuta-teeri, o wi'i mo: «Koohoojo si tawii ko an nabi mo, haray yeeto lan ko honto wad'udaa mo, mi yahana mo.»

¹⁶ Iisaa wi'i mo kadi fahin: «Mariyama!»

Debbo on fewti mo, wi'i e haala Yahuudiyanke: «Rabbunii!» (Ko woni d'un ko «Karamoko'en».)

¹⁷ Kono Iisaa wi'i mo: «Wota a jogito lan, ko fii mi yentaali taho ka Ben an. Kono yahu ka musibbe an ben, wi'aa be wonde mido yentude ka Ben an e ka Ben mon, ka Alla an e ka Alla mon.» ¹⁸ Onsay kanko Mariyama Magaduuna o yahi, o wi'i taalibaabe ben wonde o yi'ii Koochojo on, awa kadi kanko Iisaa o yewtii mo d'un.

Fii no Iisaa Feepirani Sahaabaabe ben

(Mat. 28.16-20; Mrk. 16.14-18; Luk. 24.36-49)

¹⁹ E alat kiikiide, d'un ko jalaande aranere e nder yontere nden, tawi taalibaabe ben sokii baafe den ka be woni don sabu kulol ngol be huli Yahuudiyankeebe ben ngol. Onsay Iisaa ari darii hakkunde mabbe, o wi'i be: «Yo jam wonu e mon!» ²⁰ Bay wonii o wi'ii d'un, onsay o holli be juude makko den e beccal makko ngal. Taalibaabe ben weltii fii ko be yi'i Koochojo on kon.

²¹ Iisaa wi'i be kadi fahin: «Yo jam wonu e mon! Min kadi mi nulirii on wano Baabaajo on nulirimmi non!» ²² Bawto din kongudi, o wutti e hoore mabbe, o wi'i be: «Jabee *Ruuhu Seniido on. ²³ Be yaafanidon junuubaaji mun woo, di yaafante be. Be on yaafanaaki junuubaaji mun woo, haray di yaafaaka.»

Fii Sikkitannde Tooma nden

²⁴ Tawi Tooma jammaado Siwtaado tawdaado e sappoo e didoobe ben wondaa e mabbe

fewndo ko Iisaa ari. ²⁵ Onsay taalibaabe hed-diibe ben wi'i mo: «Men yi'ii Koohoojo on!»

Kono o wi'i be: «Si mi yi'aali batte peje den ka juude makko, mi fawa hondu an ndun e batte den peje, mi fawa kadi jungo an ngon ka beccal makko, haray mi hoolotaako few.»

²⁶ Bay yontii, tawi taalibaabe Iisaa ben no ka suudu kadi, tawi hibe wondi e Tooma. Onsay Iisaa ari darii hakkunde mabbe, tawi baafe den no sokii, o wi'i be: «Yo jam wonu e mon!» ²⁷ E hoore dun o wi'i Tooma: «Bannu doo hondu maa ndun, ndaaraa juude an den, bannaa kadi jungo maa ngon, meemaa beccal an ngal. Wota a wonu mo hoolotaako, kono gomdin!»

²⁸ Onsay Tooma jaabii mo, wi'i: «Joomi an e Alla an!»

²⁹ Iisaa wi'i mo kadi: «Ko bay a yi'ii lan si hoolidaa. Kono maloore wonanii ben hooliibe be yi'aali!»

³⁰ Iisaa wadfi kadi maandeeji hawniidi goo duuduufi e tawnde taalibaabe makko ben, di windaaki e ndee deftere. ³¹ Kono dundoo ko windanaa ko fii no gomdiniron wonde ko Iisaa woni *Almasiihu on e *Bidfo Alla on, e fii no hebiron ngurndan e nder gomdingol innde makko nden.

21

Fii no Iisaa Feejirani Taalibaabe mun ben ka Daande Weendu

¹ Bawto dun Iisaa feejitani kadi taalibaabe mun ben e daande nduu *Weendu Tiberiyaada.

E hino no o feepirani be. ² Tawi Sim'uunu Petruusu e Tooma jammaado Siwtaado e Natanayiila oo mo Kanaa, dun ko e nder Jaliilu, e bibbe oo wi'eteedo Zabadii e taalibaabe makko dɔdo goo no wondi. ³ Sim'uunu Petruusu wi'i be: «Mido yaade yungugol.»

Kambe kadi be wi'i mo: «Menen kadi men yaaday e maa.» Be yalti, be yahi, be bakoyii ka laakun. Laatii e on jemma don be nangaali hay huunde.

⁴ Bay weetii, tawi Iisaa no darii ka daande weendu, kono tawi taalibaabe ben andaa wonde ko Iisaa. ⁵ Kanko Iisaa o wi'i be: «Faybe on hebaali hay lingii?»

Be jaabii mo: «Hay gootii!»

⁶ Onsay o wi'i be: «Bugoree *jalaaji din ka sengo jaamo laakun kun, on hebay!» Be bugii di, tawi hakkee ko liyyi din duudi, be alaa feere poodugol jalaaji din.

⁷ Onsay taalibaajo mo Iisaa yidunoo on wi'i Petruusu: «Ko Joomi on nii!» Nde Sim'uunu Petruusu nanirnoo wonde ko Joomi on nii, o bornii dolokke makko on, ko fii hari himo bortii, onsay o iwi ka laana o cikkii ka nder ndiyan.

⁸ Beya taalibaabe ardi e laakun kun e nder poodorgol jalaaji din e hoore hidi heewi tew liyyi, ko fii hari hibe wodɗitori pecten on wa sogone teemedde dɔdi. ⁹ Bay wonii be tippike ka leydi, be yi'i don liyyi no fawii e hoore yiite, wondude e bireedi.

¹⁰ Iisaa wi'i be: «Addee goddi e liyyi di nangudon jooni din.»

¹¹ Onsay Sim'uunu Petruusu yawi ka laakun, o poodi jalaaji din, o tippini ka leydi. Tawi din jalaaji no heewi liyyi njani yonudi teemedere e cappande jowi e tati. Fii kala non hidi duudunoo, kono jalaaji din seekaaki. ¹² Iisaa wi'i be: «Aree jaamon.» Laatii hay gooto e taalibaabe ben suusaali mo landaade wi'a: «Ko an hombo nii?» Ko fii hari hibe andi ko Joomi on. ¹³ Onsay Iisaa badii, o yetti bireedi on e liyyi din, o jonni be. ¹⁴ Tawi ko tammun dun non Iisaa no feepana taalibaabe mun ben gila o immintinaa e hakkunde maybe ben.

Fii Kaliifu mo Iisaa Halfini Petruusu on

¹⁵ Bay be gaynii jaamude, Iisaa wi'i Sim'uunu Petruusu: «Ko an yo Sim'uunu mo Yuunusa, e hara hida yidi lan buri bee doo?»

O jaabii mo, o wi'i: «Hiyyii Joomi an, hida andi mido yidu-maa.»

Onsay Iisaa wi'i mo: «Awa danko baaloy an koy.»^u

¹⁶ Iisaa wi'i mo kadi: «Enee Sim'uunu mo Yuunusa, hida yidimmi?»

Kanko Sim'uunu o jaabii mo, o wi'i: «Hiyyii Joomi an, hida andi mido yidu-maa.»

Onsay Iisaa wi'i mo: «Awa aynu baali an din.»

¹⁷ O wi'i mo kadi tammun: «Sim'uunu mo Yuunusa, e hara hida yidi lan?»

Dun aanini Petruusu fii ko o wi'i mo kon tammun si himo yidi mo. O jaabii mo, o wi'i: «Joomi an, hida andi kala huunde. Hida andi mido yidu-maa.»

^u **21:15** 21.15-17 Ko wonaa wi'eede «baaloy» doo ko jokkuɓe Iisaa ben.

Iisaa wi'i mo kadi: «Awa danko baali an dīn. ¹⁸ Ko fii ka haqiiqa haqiiqa mi andinii ma, wa fewndo ko wonnoda a suka, a daditantono hoore maa dolokke maa on, yahaa ka faaladaa. Kono si a nawyoyii, a fontay juude maa den, goddo dade, o nabe ka a faalanooka.» ¹⁹ Tawi ko o wi'iri dūn, ko fii hollugol ko mayde honde Petruusu maayata fii mawningol Alla. Bay o gaynii yewtude mo dūn, o wi'i mo: «Jokkan!»

²⁰ Kanko Petruusu o yeyyitii, o yi'i oo taalibaajo mo Iisaa yidi ka jokkata be, dūn ko oo liiyinoodo ka bernde Iisaa fewndo ko be naamaynoo, o wi'i: «Koohoojo ko hombo woni wattoowo on e joge.» ²¹ Bay o yi'ii mo, kanko Petruusu, o wi'i Iisaa: «Oo dōo non Joomi an, ko hondun heboyta mo?»

²² Iisaa jaabii mo, wi'i: «Si mido faalaa o wona haa nde mi artoyi, haaju maa e dūn? An jokkan tun!» ²³ E hoore dūn, kan haala jonnondiraa e hakkunde musibbe ben wonde on taalibaajo maayataa. E hara-le Iisaa wi'aali mo wonde on maayataa, kono ko o wi'i ko: «Si mido faalaa o wona haa nde mi artoyi, haaju maa e dūn?»

²⁴ Ko on taalibaajo seeditii fii dīn piiji windi di. Awa hiden andi nden seeditoore makko ko goonga. ²⁵ Iisaa waduno piiji goo kadi buy. Si men winduno dūn men fensiti, mi sikkaano si den defte de men windaynoo heyayno e aduna on.

Version Pular Fuuta-Jallon
The New Testament in the Fouta-Jallon Pular
language of Guinea

copyright © 2010 Pioneer Bible Translators

Language: Pular

Translation by: Traducteurs Pionniers de la Bible

Contributor: Pioneer Bible Translators

This translation, published by Pioneer Bible Translators, was published in 2011.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact wab.admin@pbti.org.

The translation was completed in collaboration with Christian Reformed World Mission.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

024b8126-79ef-5039-bc54-7d61889f8ae6